

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО
АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістрський)

Здобувач (ка)

Неля РОЗДАЙБІДА

Науковий керівник,

к.е.н., доцент

науковий ступінь, посада

Олександр ТКАЧЕНКО

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістр)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ **Ігор ПРИХОДЬКО**

«_____» _____ 2023р.

ЗАВДАННЯ

_____ Роздайбіді Нелі Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві»

Науковий керівник: _____ Ткаченко Олександр Сергійович, к.е.н.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «_____» _____ 20__ року № _____

2. Термін подання здобувачем роботи: 12 лютого 2024 року.

3. Вихідні дані до роботи: «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних підприємствах», Міжнародні стандарти аудиту, Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Закони України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підручники, навчальні матеріали, журнали, фінансова звітність ПрАТ «ДМЗ».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). 1. Теоретико-методичні основи організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві. 2. Організація і методика внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві. 3. Напрями удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). Принципи внутрішнього аудиту. Вимоги до інформації, яка використовується відділом аудиту. Складові інформаційного забезпечення відділу внутрішнього аудиту. Зміни майна та капіталу металургійного підприємства. Зміна вартості основних засобів металургійного підприємства. Показники структури капіталу ПрАТ «ДМЗ». Показники стану оборотних активів металургійного підприємства. Показники стану основного капіталу ПрАТ «ДМЗ». Оцінка фінансового стану металургійного підприємства. Схема бухгалтерської служби. Організаційне забезпечення відділу внутрішнього аудиту. Підпорядкованість відділу внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ». Схема проведення внутрішнього аудиту. Розвиток внутрішніх аудиторів ПрАТ «ДМЗ». Схема роботи програмного комплексу «Івахненко & Катеньов Аудит». Ризики інноваційної діяльності. Схематичне зображення процесу. Схема причинно-наслідкового зв'язку.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 14 лютого 2023р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-методичні основи організації та методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	Лютий - березень 2023	
2	Фінансово-економічна характеристики підприємства	Квітень - травень 2023	
3	Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики металургійного підприємства	Червень – липень 2023	
4	Організація внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	Вересень - жовтень 2023	
5	Напрямки удосконалення організації та методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	Листопад - грудень 2023	
6	Висновки і пропозиції	Січень 2024	
7	Оформлення дипломної роботи	Лютий 2024	

Здобувачка

(підпис)

Неля РОЗДАЙБІДА

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

Олександр ТКАЧЕНКО

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1. Внутрішній аудит: його сутність, предмет і метод	11
1.2. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	16
1.3. Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	20
Висновки до першого розділу	25
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	27
2.1. Фінансово-економічні характеристики металургійного підприємства	27
2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики металургійного підприємства	33
2.3. Організація внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	37
2.4. Методика внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	41
Висновки до другого розділу	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	51
3.1. Удосконалення організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	51
3.2. Напрями вдосконалення методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві	57
Висновки до третього розділу	65
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	80

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві»

Кваліфікаційна робота: 80 сторінок основного тексту, 18 рисунків, 2 таблиці, 12 додатків, 48 літературних джерела.

Мета дослідження полягає в узагальненні теоретичних аспектів організації та напрями удосконалення внутрішнього аудиту.

Об'єктом дослідження є процес організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві.

Предметом дослідження є удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві.

Методи дослідження. Діалектичний метод пізнання, метод наукової абстракції, методи логічного та історичного дослідження, метод систематичного і порівняльного аналізу.

Вивчено і узагальнено теоретичні основи організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві. Досліджено стан та перспективи розвитку діяльності металургійного підприємства. Надано рекомендації з оптимізації технології аудиторської діяльності металургійного підприємства. Використання зазначеного методу дозволить підвищити ефективність роботи металургійного підприємства та підсилити конкурентну позицію на вітчизняному та міжнародному рівні.

Результати впроваджено в діяльність приватного акціонерного товариства «Дніпровський металургійний завод».

Ключові слова

АУДИТОР, ВНУТРІШНІЙ АУДИТ, СТАНДАРТИ, ПРОГРАМА, ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТАЛУРГІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

ABSTRACT

Topic: «Improvement of the organization and methodology of internal audit at the metallurgical enterprise»

Qualification work: 80 pages of the main text, 18 figures, 2 tables, 12 appendices, 48 literary sources.

The purpose consists in summarizing the theoretical aspects of the organization and directions for improvement of internal audit.

The object of the study the process of organization and methods of internal audit at a metallurgical enterprise.

Research methods. Dialectical method of cognition, method of scientific abstraction, methods of logical and historical research, method of systematic and comparative analysis.

The theoretical foundations of the organization of internal audit at a metallurgical enterprise have been studied and summarized. The state and development prospects of the metallurgical enterprise were studied. Recommendations on optimizing the technology of audit activities of a metallurgical enterprise are provided. The use of the specified method will improve the efficiency of the metallurgical enterprise and strengthen its competitive position at the domestic and international level.

The results are implemented in the activities of the private joint-stock company "Dniprovsky Metallurgical Plant".

Keywords

AUDITOR, INTERNAL AUDIT, STANDARDS, PROGRAM, ORGANIZATION, METALLURGICAL ENTERPRISE.

ВСТУП

Актуальність теми. Металургійна галузь України, як і будь-яка сфера діяльності в останні роки зіткнулась з певними труднощами. До яких можна віднести економічну світову кризу, епідемію COVID-19, вторгнення не дружньої країни, як наслідок зазначених дій погіршення фінансово-економічного стану металургійних підприємств. Для поліпшення фінансово-економічної ситуації металургійних підприємств необхідно проводити удосконалення діяльності, розроблювати стратегії, проводити оцінку ризиків для планування подальшої діяльності.

В реаліях сьогодення з постійним розвитком науки, техніки, технологій та генерації економічних відносин розвивається така галузь знань економіки, як аудит.

Питанням теорії аудиту та його класифікації розглядалось такими науковцями: К. К. Арабян, А. Аренс, Р. Адамс, Д. Робертсон, А. Д. Шеремет, М. С. Пушкарь, П. П. Баранов, Г. М. Давидов, А.Г. Загородній, М. В. Кужельний, О. Ю. Редько, О. А. Міронова, М. А. Азаранська, Н.Дорош, В. Пантелеев, Т. Камінська, С.Бардаш, І. Чумакова, Ж.Коваль, Л. Фільштейн, Ю.Бондар, В. Слюсаренко, Л. Кулаковська, Н. Проскуріна, В. Рудницький, Я. Мулик, В.Фабіянська, О.Петрик та інші.

В Україні внутрішній аудит почав розвиватись з переходом на ринкові відносини, у зв'язку з недосконалістю структури фінансово контролю. Для уніфікації та вдосконалення аудиторської діяльності в 1993 році створено Аудиторську палату України. На сьогоднішній день аудит в країні стрімко розвивається й набирає обертів та виникає потреба як у зовнішніх, так і внутрішніх аудиторів. На великих та середніх підприємствах України з метою стратегічного та довгострокового розвитку створюють відділи внутрішнього аудиту. З метою сприяння розвитку внутрішнього та зовнішнього аудиту в Україні з 2006 року створено всеукраїнську громадську організацію «Гільдія професійних внутрішніх аудиторів», яка об'єднує

сертифікованих аудиторів України та сертифікованих внутрішніх аудиторів України [7].

Вважається, що аудит близький до обліку, проте між обліком та аудитом дуже мало спільного. Так, облік – це процедури щодо обробки даних та відображення їх в звітності та регістрах, а аудит – оцінка діяльності обліковця або відповідної облікової служби та правдивості відображеної інформації в фінансовій звітності.

Слід зазначити, що в реаліях сьогодення внутрішній аудитор займається не лише дослідженням бухгалтерської та фінансової звітності, а й звітуванням про відповідність та достовірність складеної фінансової звітності. Також внутрішніми аудиторами проводиться різноманітний аналіз, досліджуються найрізноманітніші групи ризиків та надаються рекомендації щодо удосконалення системи контролю на підприємствах.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності внутрішнього аудиту, що забезпечує безперервність діяльності металургійного підприємства.

Для досягнення сформульованої мети було поставлено такі завдання:

- дослідити теоретико-методичні основи організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві в розрізі наступних питань: сутність, предмет і метод внутрішнього аудиту; інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві; як проводиться нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві;
- проаналізувати фінансово-економічну характеристику металургійного підприємства;
- надати характеристику організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінку базових засад облікової політики металургійного підприємства;
- дослідити організацію і методику внутрішнього аудиту на

металургійному підприємстві;

- запропонувати напрями удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес діяльності роботи внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

Предметом дослідження є удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві.

Методи дослідження. Методологічною базою кваліфікаційної роботи послужили загальнонаукові методи дослідження, такі як, аналіз, синтез, аналогія, індукція та дедукція та інші. У процесі обґрунтування розроблених пропозицій та рекомендацій удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві застосовувалися спеціальні методи дослідження: угруповання, класифікація, порівняння, експертна оцінка. Використання перерахованих вище методів наукового пізнання гарантує досить високий рівень точності та достовірності отриманих у процесі дослідження результатів.

Наукова новизна одержаних результатів поданої в кваліфікаційній роботі, отримана особисто автором, полягає у наступному:

удосконалено:

- організаційну роботу відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства шляхом доопрацювання посадових інструкцій; впровадження моніторингу внутрішнього середовища відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства в частині виявлення нераціональності або нечіткого розподілу обов'язків, повноважень та відповідальності внутрішніх аудиторів;

- організацію внутрішнього аудиту металургійного підприємства у відповідності до «Методичних рекомендацій з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах»;

- процес проведення внутрішнього аудиту на таких ланках, як планування та надання попередніх рекомендацій за результатами

проведеного внутрішнього аудиту;

- оцінки ризиків бізнес-процесу в ПрАТ «ДМЗ» за рахунок проведення SWOT-аналізу, з чотирьох категорій. Аналіз доповнить уявлення про те, які цілі можна досягти, і що загрожує організації.

набули подальшого розвитку:

- полегшення ведення аудиторського дослідження за рахунок встановлення автоматизованої програми «Івахненко & Катеньов Аудит» яка стане кроком у напрямку оптимізації та підвищення ефективності діяльності підприємства;

- застосування хмарних технологій при проведенні камеральних перевірок, оскільки комп'ютерні ресурси надаються внутрішньому аудитору металургійного підприємства як онлайн-сервіс;

Апробація результатів роботи. Основні положення, теоретичні висновки та рекомендації, сформульовані в кваліфікаційній роботі, на різних етапах її підготовки, знайшли відображення в опублікованих роботах, а також були доповіді які отримали схвалення на науково-практичній конференції VII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції (Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств – 11-12 травня 2023 р. Дніпро), I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспектив – 26-27 жовтня 2023 р. Дніпро).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у застосуванні запропонованих методик у внутрішньому аудиті металургійного підприємства. Отримані результати удосконалення організації внутрішнього аудиту можуть бути застосовані у діяльності металургійного підприємства, що під вищість якість проведених внутрішніх аудиторських досліджень. Водночас ряд пропозицій, наданих у кваліфікаційній роботі, зокрема введення спеціалізованого програмного забезпечення та штучного інтелекту ,

дозволить проводити аудиторське дослідження фінансово-економічної діяльності металургійного підприємства суцільним порядком, що зменшить варіанти шахрайства, удосконалити систему управління та внутрішнього контролю.

Публікації. По темі кваліфікаційної роботи опубліковано одну статтю у фаховому журналі України категорії «Б» Бізнес інформ № 9, об'ємом 0,4 друкованих аркуша.

Кваліфікаційна робота включає в себе вступ, три розділи, висновки та рекомендації, 12 додатків, список використаних джерел, в якому міститься 48 найменувань. Також робота містить 2 таблиці, 18 рисунків. Основний текст кваліфікаційної роботи охоплює 80 сторінок друкованого матеріалу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Внутрішній аудит: його сутність, предмет і метод

Історія розвитку та виникнення внутрішнього аудиту міцно пов'язана з контролем щодо господарських відносин в частині звітів стосовно витрат, доходів та зібраних податків. Внутрішній аудит простежується в Греції, Римській імперії, Вавилоні. Перша інструкція, яка регулювала діяльність внутрішніх аудиторів, щодо дотримання законів, внутрішніх політик та процедур, аналізу укладених контрактів та покращення якості їх виконання датована 1875 роком в компанії промислового гіганта Німеччини «Friedrich Krupp AG» [41].

В 1941 році публікується книга В.Брінка «Внутрішній аудит», в якій обґрунтовується створення асоціації фахівців - Інституту внутрішніх аудиторів (Institute of Internal Auditors – ІА), яка розробляє міжнародні стандарти внутрішнього аудиту. Як наслідок – здійсненням перевірки системи внутрішнього контролю організації в цілому стали займатись внутрішні аудитори [47].

Визначення сутності аудиту різноманітне. Згідно з англійською теорією «аудит - це незалежний розгляд спеціально призначеним аудитором фінансових звітів підприємства та висловлення думки щодо них, із дотриманням при цьому правил, встановлених законом» [48].

Фахівці інституту внутрішніх аудиторів України дають наступне визначення внутрішнього аудиту «внутрішній аудит являється діяльністю щодо надання незалежних та об'єктивних гарантій та консультацій, направлених на удосконалення діяльності організації». Сутність внутрішнього аудиту – це спосіб контролю за ефективністю та правомірністю діяльності підрозділів суб'єкта господарювання. Тобто внутрішній аудит

виконує основні функції з координації, захисту, консультації, аналітики, контролю підприємства.

Згідно з Міжнародними стандартами аудиту 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» поняття відділу внутрішнього аудиту наступне: «відділ внутрішнього аудиту - відділ суб'єкта господарювання, що передбачає надання впевненості та консультування, призначені для оцінювання й поліпшення ефективності процесу управління суб'єктом господарювання, а також процесів управління ризиками і внутрішнього контролю» [21].

В дослідженні науковців «Основні аспекти внутрішнього аудиту як складової системи аудиту» стверджується, що: «мета внутрішньогосподарського контролю є забезпечення додержання законності й доцільності господарської діяльності, а внутрішнього аудиту – експертна оцінка дотримання економічної політики підприємства й оцінка функціонування внутрішньогосподарського контролю» [46].

Також, науковці зазначають, що внутрішній аудит проводиться робітниками підприємства з метою внутрішнього контролю джерел витрат, фінансового стану, виявлення резервів та забезпечення керівництва суб'єкта господарювання рекомендаціями щодо підвищення дієвості економіки підприємства.

М.С Пушкар в своїй роботі «Розробка наукової теорії аудиту - вимога часу» дослідив теорію аудиту, в якій визначив, що деякі вчені зазначають про відсутність теорії аудиту [39].

Згідно з дослідженнями М.С. Пушкаря сутність внутрішнього аудиту полягає в незалежному судженні аудитора, які висловлюються в письмовій формі, щодо надійності фінансового стану суб'єкта господарювання. Для удосконалення роботи аудиторів він сформулював сучасну теорію аудиту, яка роз'яснює призначення об'єкта дослідження, елементи зв'язку між ними, визначається сутність аудиту. В ній приділяється увага об'єктам та їх зміні в просторі та часі, образу науки (сутності, структурі, цінності), меті, закону,

принципам аудиту, регуляторам (зовнішнім таким як законодавчі акти, стандарти обліку та аудиту та внутрішнім – стандарти, правила, методики), організації аудиту, структурі внутрішнього контролю, конкретизації об’єктів, збору даних та надання звітності аудитора [39].

При проведенні аналізу нормативно-правових документів, які регулюють роботу аудиту на законодавчому просторі України можливо прийти до висновку, що теорія аудиту, яка розроблена Пушкарем М.С. застосовується в реальній практиці як зовнішніх так і внутрішніх аудиторів.

Доцільно поділити внутрішній аудит на теоретичну складову, що віддзеркалює сутність внутрішнього аудиту та принципи проведення й організації (рис. 1.1).

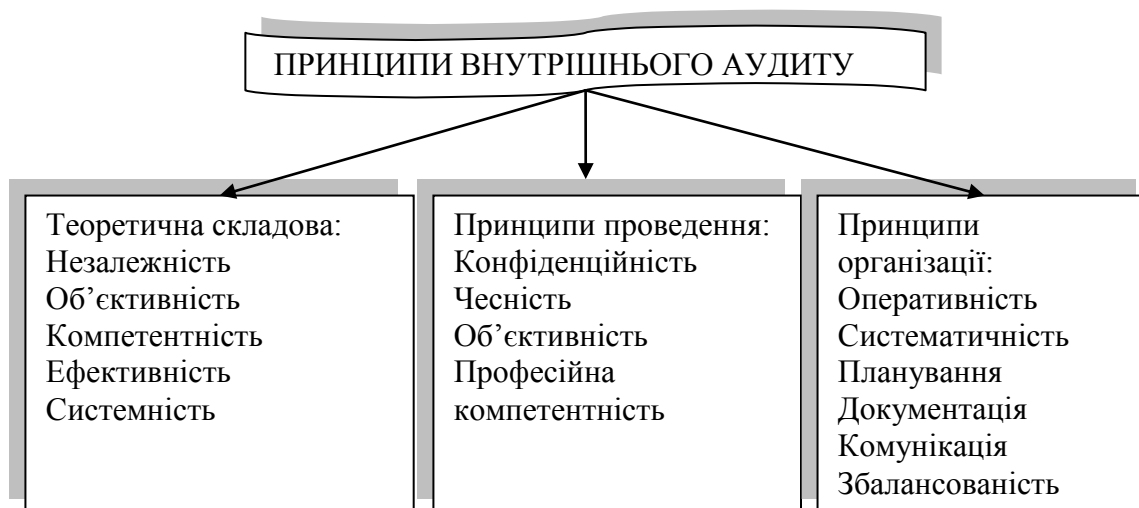

Рис. 1.1 Принципи внутрішнього аудиту

Теоретичні складові внутрішнього аудиту найбільш повно розкривають його сутність, а принципи проведення та організації характеризують його діяльність.

В монографії Н. Проскуріної зазначено, що «робота аудитора залежить від обраних методологічних підходів» [38]. Для створення методик внутрішнього аудиту науковець виділяє наступні підходи: галузевий (методики аудиту розробляються в залежності від галузі та виду діяльності); юридичний (розробляються методики стосовно питань з юридичного погляду); спеціальний (розробка методик аудиту які мають загально

спеціальні ознаки); бухгалтерський (розробляються методики перевірки щодо різних розділів бухгалтерського обліку).

Метод у загальновідомому значенні - це система принципів, прийомів, правил і вимог, якими необхідно керуватися в процесі пізнання. Усі складові компоненти (методики, технології та прийоми) мають певний ступінь самостійності, що виражається у своїй внутрішній проблематиці та логіці свого розвитку.

При дослідженні об'єктів металургійного підприємства застосовуються різноманітні методи проведення аудиту, які дають змогу внутрішнім аудиторам сформулювати уявлення про стан та точність дій об'єкту, що знаходиться у сфері їх аналізу. Так, можливо виділити наступні види методів: загальнонауковий, опитування, аналітичний огляд, прийом вибіркової перевірки (несу цільне спостереження), анкетування, тестування.

Якщо розібрати детальніше зазначені методи то слід зазначити наступне: при застосуванні загальнонаукових методів використовується наукове мислення, фактичний та документальний аудит. Застосування фактичного та документального аудиту тісно переплітаються та доповнюють один одного. До наукового мислення відноситься: аналіз, синтез, контрольні заміри, спостереження, документальна перевірка, інвентаризація та експертиза.

При застосуванні методу опитування отримується письмова та усна інформація щодо питань аудиторської перевірки, яка в подальшому входить до складу аудиторських доказів.

Аналітичний метод застосовується для аналізу показників фінансової звітності з результатом діяльності інших споріднених об'єктів у досліджує мій галузі, щодо тенденцій та перспектив. Проводиться аналіз фактичних даних об'єкту спостереження з попереднім звітним періодом або плановими показниками.

Для скорочення обсягу робіт при великому масиві дослідження використовується вибіркова перевірка. Проте зазначений метод не дає

впевненості в об'єктивності та надійності проведеного аудиту, оскільки існує аудиторський ризик [42].

В практиці при проведенні внутрішнього аудиту металургійного підприємства застосовується сукупність методів, як загальнонаукових так і власних, які можливо об'єднати в групи за напрямками:

- методи, які дозволяють визначити якісний та кількісний стан (перерахунок, огляд, зважування, лабораторний аналіз);

- методи, що дозволяють сформулювати викривлення дійного стану об'єкту від чинних норм та нормативів, планових показників (дані бухгалтерського обліку зіставляються з не бухгалтерськими документами (перепустками, путівками тощо); перевіряється фактична наявність основних засобів, матеріальних ресурсів з реальними потребами та розрахунковими нормами; звіряються показники бухгалтерських документів металургійного підприємства з аналогічними документами інших підприємств стосовно певних господарських дій);

- методи, що пов'язані з оцінкою стану об'єкта в минулому, теперішньому та майбутньому) [4].

При проведенні внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання використовуються такі методи:

- аналіз (досліджує мий об'єкт вивчається за допомогою ділення його на складові й дослідження кожної складової окремо);

- синтез (досліджується цілісність, єдність та взаємозв'язок всіх складових елементів об'єкту);

- індукція (для виявлення незаконних видів діяльності, що не відповідають видам або сегментам статутної діяльності суб'єкта господарювання);

- дедукція (висновки внутрішнього аудитора підтверджуються відповідними розрахунками або вибірковими перевітками об'єкту дослідження);

- аналогія (дослідження одних об'єктів до інших на основі подібності);

- моделювання (відповідність досліджує мого об'єкту аналогу (стандарту));
- абстрагування (вибіркова перевірка товару поширюється на весь товар зазначеної партії);
- конкретизації (встановлення причетних матеріально відповідальних осіб та вчинення ними матеріальних збитків);
- системний аналіз (пошук сукупних елементів, які створюють систему);
- порівняння (зіставлення та логічний аналіз даних бухгалтерського обліку щодо відмінності в реквізитах, датах, підписів тощо).

1.2. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

Визначення методологічного підходу аудиторської перевірки на металургійному підприємстві визначається належним інформаційним забезпеченням аудитора. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту - належним чином систематизована інформація, що утворюється і використовується на різних стадіях проведення аудиторської перевірки з різних джерел, як зовнішніх так і внутрішніх. Обсяг та зміст інформаційного забезпечення змінюється від виду аудиторської перевірки [14].

В монографії В. Слюсаренко зазначено, що «інформація – це сукупність різних документів по стан і зміни об'єктів аудиту або їх відповідність законодавчим актам» [42]. Науковець поділяє інформаційне забезпечення на робоче пряме й непряме. До прямої відноситься інформація, що стосується суб'єкта господарювання, а до непрямой – нормативно-правові документи згідно з якими проводиться аудиторське дослідження та методичні роз'яснення щодо нього.

За дослідженнями В. Рудницького [40] основа інформаційного забезпечення складається з економічної інформації, яка характеризує

фінансово-господарську й виробничу діяльність суб'єкта перевірки. Важливе місце під час аудиторського аналізу займає законодавчо регламентована інформація. Також у формуванні інформаційної бази вагоме місце посідає довідкова, договірна, кадрова, планово-економічна та внутрішньо регламентована інформація.

Джерелом законодавчої інформації є закони та постанови прийняті Верховною Радою України, постанови уряду, законодавчі акти з адміністративного, цивільного та трудового права, законодавчі акти, які регулюють питання господарської діяльності.

Планова інформація отримується з поточних та перспективних планів, щодо бюджетів витрат і реалізації, які розроблені менеджерами на підприємстві [40].

Довідкові дані отримуються із довідників, преси, періодичних видань та статистичних бюлетенів. Договірні - з різноманітних договорів з постачальниками та покупцями. З трудових угод, контрактів, особових справ та посадових інструкцій отримується кадрові відомості. Внутрішньо-регламентована інформація одержується з установчих документів, наказів та розпоряджень керівника, службових листів, протоколів тощо.

Для зібрання належних доказів, вірної оцінки господарської діяльності та руху інформації її необхідно систематизувати. Крім того вся інформація, яка використовується в ході аудиторської перевірки повинна бути об'єктивна, повна, достовірна, актуальна, цінна, доречна, своєчасна та економічна [8]. Основні вимоги до інформації, що використовується відділом внутрішнього аудиту металургійного підприємства схематично зображено на рисунку 1.2.

Найважливіша вимога щодо інформації - це її достовірність, тобто надане інформаційне забезпечення має законну, правдиву та правильну інформацію на яку можливо спиратись при формування аудиторських доказів.

Під повною інформацією науковці розуміють кількісну межу

інформаційного забезпечення, якої буде достатньо для оцінки об'єкту аудиту за встановленими критеріями для генерації аудиторських доказів.

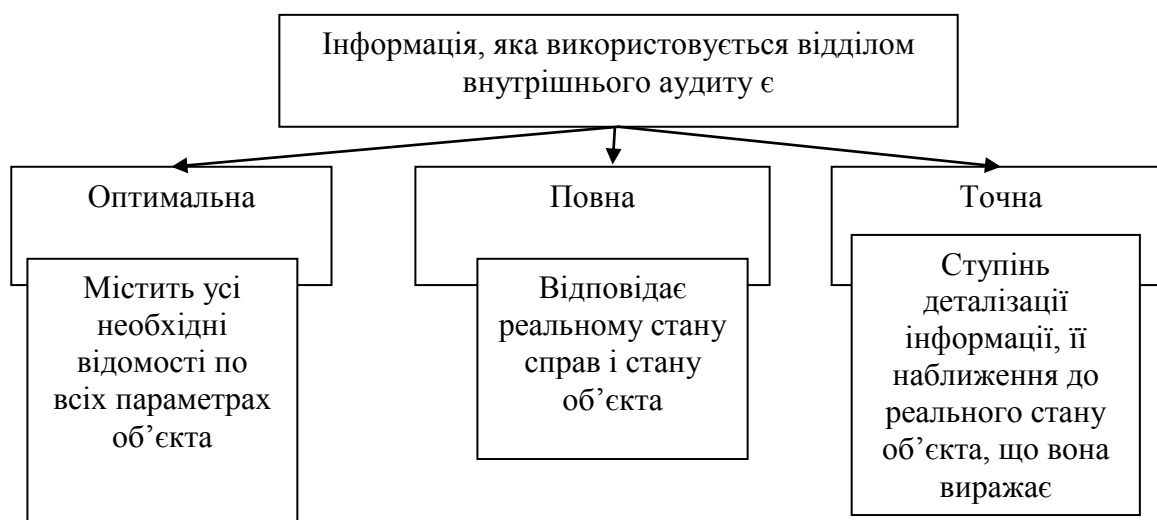

Рис. 1.2. Вимоги до інформації, яка використовується відділом аудиту

Не менш вагомий внесок в ході формування аудиторських доказів має доречність інформації – це безпосередня інформація щодо об'єкту аудиту, стосується періоду який підлягає перевірці й підтверджує відповідні статті фінансового звіту.

В залежності від мети, ролі та завдання інформації в ході внутрішньої аудиторської перевірки з урахуванням виду інформації, що використовується для проведення внутрішнього аудиту, інформаційне забезпечення можливо класифікувати за наступними ознаками:

- за джерелом отримання (закони та інші нормативно-правові акти; оперативний облік; фінансова, податкова, управлінська, статистична звітність та облік; внутрішній або зовнішній аудит, державний контроль та підрозділи підприємства або організації);
- за оцінкою (кількісна та якісна);
- за обсягом охоплення (локальна та загальна);
- за способом отримання (безпосередньо від аудитора, від третіх осіб або від підприємства-клієнта);
- за рівнем прийнятності (доказова та недоказова);
- за ступенем обробки (первинна, вторинна, підсумкова);

- за ступенем узагальнення (аналітична, синтетична);
- за рівнем корисності (доречна, недоречна);
- за рівнем надійності (об'єктивна, суб'єктивна);
- за характером (пряма, непряма, усна, письмова, випадкова, документована) [26].

Крім цього інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту металургійного підприємства необхідно формувати за такими принципами, як адекватність та цілісність інформації, стандартність, уніфікованість та можливість порівняння й перевірки отриманої бази даних. Взаємозв'язок складових інформаційного забезпечення відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства зображено на рисунку 1.3.

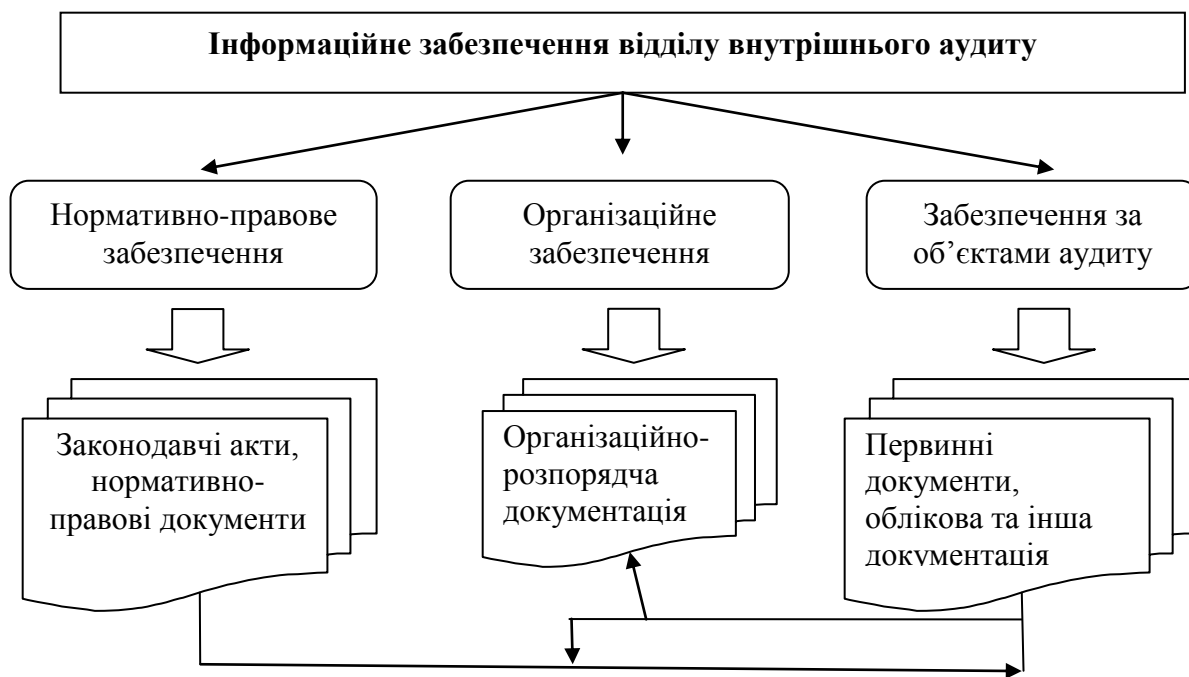

Рис. 1.3. Складові інформаційного забезпечення відділу внутрішнього аудиту

З огляду на вище сказане можливо зробити висновок, що при зборі та формуванні аудиторських доказів інформаційне забезпечення надасть змогу внутрішньому аудиту металургійного підприємства якісніше та повніше зібрати аудиторські докази й скласти об'єктивні аудиторські звіти та висновки.

1.3. Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

Основа ефективного функціонування відділу внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві є чітка, гармонізована та структурована законодавча база. До документів, що регулюють внутрішній аудит в Україні відносяться:

- Закон України від 21.12.2017 № 2258 «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [29];
- Стандарти аудиту «Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2018» (Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements) [1];
- стандарти етики Міжнародної федерації бухгалтерів «Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів» (International Ethics Standards Board for Accountants) [2];
- постанова правління Національного банку України від 14.03.2023 № 22 «Про затвердження Положення про порядок повідомлення суб'єктом аудиторської діяльності Національного банку України про встановлені факти порушення законодавства, суттєвої загрози, наявності модифікованої думки та наявну щодо цих фактів інформацію» [34];
- Міжнародний стандарт супутніх послуг 4400 (переглянутий), «Завдання з узгоджених процедур» (International Standard on Related Services (ISRS) 4400 (Revised), Agreed-Upon Procedures Engagements) чинний для завдань, для яких умови завдання узгоджені 01.01.2022 або після цієї дати [18];
- Міжнародний стандарт аудиту 315 (переглянутий в 2019 році) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення» (чинний для аудиторів фінансової звітності за періоди, що починаються 15.12.2021 або пізніше) [17];

- Міжнародний стандарт аудиту 220 «Управління якістю фінансової звітності» (чинний для аудиторів фінансової звітності за періоди, що починаються 15.12.2022) [16];

- Міжнародний стандарт управління якістю 2 «Перевірки якості завдання» (чинний для аудитів та оглядів фінансової звітності за періоди, що починаються 15 грудня 2022 року або після цієї дати; чинний для інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг, що починаються з 15 грудня 2022 року або після цієї дати) [20];

- Міжнародний стандарт управління якістю 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» (чинний з 15.12.2022) [19];

- Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту [22];

Слід зазначити, що вказані вище нормативно-правові документи мають рекомендаційний характер для внутрішнього аудитора на металургійному підприємстві. Оскільки наявність структурного підрозділу внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ» має добровільний порядок.

До нормативних документів, які регулюють нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві також необхідно віднести внутрішні нормативно-інструктивні документи, що застосовують внутрішні аудитори на практиці.

Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту розроблено Інститутом внутрішніх аудиторів (The Institute of Internal auditors-ІА) для вітчизняних практик у сфері внутрішнього аудиту.

Для безперервної професійної освіти аудиторів перекладено Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів, відповідно до якого вдосконалюється професійна етика, поширюється моделювання етичних рішень.

Згідно з Законом України від 21.12.2017 № 2258 «Про аудит фінансової

звітності та аудиторську діяльність» за регулюванням аудиторської діяльності та здійсненням суспільного нагляду відповідає Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

На сайті Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю наявний реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, інформація про притягнення до професійної відповідальності та застосування стягнень до суб'єктів аудиторської діяльності, результати проведення перевірок з контролю якості. Затверджуються плани-графіки відстеження наданих за результатами перевірки з контролю якості аудиторських послуг обов'язкових рекомендацій.

Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту в Україні найбільш законодавчо врегульовано в державному та банківському секторі, для інших секторів, як практичне так і теоретичне підґрунтя щодо проведення внутрішніх аудиторських перевірок та формування ідеальних порядків, які можливо використовувати в роботі залишається законодавчо не врегульованими [13].

Досліджено, що зазначене ствердження можливо підтвердити статтею 26 Бюджетного Кодексу України, в якій зазначено, що: «організаційно-методичні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту визначаються Міністерством фінансів України, яке забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері внутрішнього фінансового контролю...» [5].

Так, наказом Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту» (зі змінами) затверджено Стандарти внутрішнього аудиту [35]. Відповідно до яких визначено загальні положення, Стандарти якісних характеристик, Стандарти діяльності.

Стандарти якісних характеристик складаються з чотирьох стандартів: «Завдання, права та обов'язки», «Незалежність та об'єктивність», «Професійна компетентність та ретельність», «Забезпечення та підвищення

якості».

Стандарти діяльності формуються з десяти стандартів: «Сутність діяльності з внутрішнього аудиту», «Управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту», «Планування діяльності з внутрішнього аудиту», «Організація внутрішнього аудиту», «Планування аудиторського завдання», «Виконання аудиторського завдання», «Документування перебігу та результатів внутрішнього аудиту», «Моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту», «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту», «Надання інформації про результати внутрішнього аудиту».

Крім цього наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2011 № 1147 затверджено Кодекс етики внутрішніх аудиторів [12] згідно з яким визначено морально-етичні принципи та правила поведінки працівників внутрішнього аудиту.

З метою надання методичної допомоги та практичних рекомендацій Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку від 08.09.2011 № 1261 затверджено «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» [15].

Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах складаються з наступних розділів:

- загальні положення;
- рекомендації щодо організації служби внутрішнього аудиту;
- мети служби внутрішнього аудиту;
- основних завдань та функцій внутрішнього аудиту;
- принципи діяльності служби внутрішнього аудиту;
- права, відповідальність та обов'язки служби внутрішнього аудиту;
- рекомендації щодо кваліфікаційних вимог та професійної компетентності;
- планування діяльності;
- рекомендації щодо звітності за результатами діяльності служби

внутрішнього аудиту, яка надається наглядовій раді та виконавчому органу товариства;

- рекомендації щодо робочої документації;
- рекомендації щодо виконання аудиторських завдань;
- рекомендації з планування аудиторського завдання;
- рекомендації щодо повідомлення про результати аудиторської перевірки;
- моніторинг виконання рекомендацій, наданих службою внутрішнього аудиту;
- оцінка та підвищення якості внутрішнього аудиту;
- оцінка ефективності внутрішнього аудиту.

Наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 18.12.2019 № 435 «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління» [9] затверджено рекомендації, що дозволяють провадити оцінку компетентності внутрішнього аудитора. Для поліпшення стратегічних рішень Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» перекладено ISO 9001:2015 Quality management systems – Requirements (системи управління якістю – вимоги) [10].

Необхідно зазначити, що Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» (який набрав чинності з 01.01.2023) [28] передбачено удосконалення норм стосовно інформації, що наводиться в аудиторському звіті за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності. Виконання державою міжнародних правових норм стосовно забезпечення однозначності змісту аудиторського звіту та уникнення впливу під час складання аудиторського звіту з аудиту фінансової звітності.

З цілю реалізації норм Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження

аудиторської діяльності в Україні» затверджено наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2023 № 329 «Про внесення змін до Порядку ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності» [25] згідно з пунктом 3 розділу I якого: «ведення Реєстру здійснюється в електронному вигляді відповідно до вимог Закону України «Про публічні електронні реєстри» та з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Проте слід зазначити, що всі зазначені нормативно-правові зміни відносяться до зовнішнього аудиту. Удосконалення внутрішнього аудиту, розробка організаційно-методологічних засад у сфері державного внутрішнього контролю проводиться відповідно до статті 26 Бюджетного кодексу України Міністерством фінансів України [34]. Розробки організаційно-методологічних засад на недержавних підприємствах відсутні.

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» усі аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності підлягають суспільному нагляду, за здійснення якого відповідає орган Суспільного нагляду. Однак слід зазначити, що орган Суспільного нагляду відповідає за аудиторські фірми й зазначене знов не поширюється на внутрішній аудит металургійного підприємства.

У світлі вищесказаного можливо побачити, що діяльність внутрішнього аудиту не державних підприємств майже не регламентована, окрім рекомендаційних методик, які адаптуються під будь-яке підприємство.

Висновок до I розділу

1. Дослідивши теоретичні основи організації внутрішнього аудиту в Україні встановлено наступне, що внутрішній аудит все більш стає популярним на підприємствах різноманітної форми власності. Він виявляє можливості підвищення потенціалу суб'єкта господарювання, що може привести до значної економії коштів.

2. Мета внутрішнього аудиту – удосконалення системи управління та внутрішнього контролю на підприємстві, запобігання фактам незаконного, неефективного та не результативного використання фінансів, дотримання принципів і процедур бухгалтерського обліку, повноти та достовірності фінансової та іншої звітності, виникнення помилок чи інших недоліків через надання незалежних й об'єктивних висновків та рекомендацій.

3. Об'єктом аудиту можуть бути різноманітні сфери діяльності металургійного підприємства (організаційно-економічні, облікові) яким можливо провести кількісну та якісну перевірку.

4. Інформацію щодо об'єкту аудиту внутрішні аудитори отримують з установчих документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, аудиторських висновків з попередніх перевірок, нормативно-довідкового забезпечення, письмових пояснень посадових осіб тощо.

5. Нормативно-правове забезпечення діяльності внутрішнього аудиту в Україні на не фінансових підприємствах досить слабе. Найпоширеніший документ який регулює діяльність внутрішнього аудиту є Міжнародні стандарти внутрішнього аудиту. Методологічне та організаційне забезпечення не розроблено, оскільки статтею 26 Бюджетного кодексу України діяльність внутрішнього аудиту чітко регламентуються лише на державних підприємствах. Зазначене може призвести до викривлення та надання недостовірної оцінки діяльності об'єкту перевірки.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристики металургійного підприємства

Виробництво ПрАТ «ДМЗ» зареєстровано 25.04.1997 року за адресою м. Дніпро, вулиця Маяковського 3. Статутний капітал організації 574 993 782 грн. Основний вид економічної діяльності якою займається металургійне підприємство – виробництво чавуну, сталі та феросплавів. Додаткові види діяльності - виробництво коксу та коксопродуктів, професійно-технічна освіта, оптова торгівля металами та металевими рудами, оптова торгівля хімічними продуктами, вантажний залізничний транспорт, постачання інших готових виробів.

Мета діяльності металургійного підприємства – одержання прибутку в інтересах акціонерів, отримання акціонерами дивідендів, збільшення їх добробуту за рахунок збільшення ринкової вартості акцій.

Управління ПрАТ «ДМЗ» здійснюється наглядовою радою, загальними зборами товариства, виконавчим (генеральним) директором, ревізійною комісією.

Слід зазначити, що на металургійному підприємстві діє дворівнева система управління, яка складається з наглядової ради та виконавчого органу. Наглядова рада забезпечує стратегічне керівництво та контроль за діяльністю виконавчого органу ПрАТ «ДМЗ», звітує перед загальними зборами товариства. Між наглядовою радою та виконавчим органом металургійного підприємства налагоджена тісна співпраця, яка забезпечує найліпше використання професійного потенціалу співробітників ПрАТ «ДМЗ».

Виконавчий (генеральний) директор відноситься до виконавчого органу та здійснює поточне керівництво. Посаду виконавчого директора

ПрАТ «ДМЗ» займає Баш Віталій Олександрович. Він розробляє стратегію підприємства та надає її на погодження наглядовій раді й загальним зборам.

Для отримання попередньої інформації про фінансове становище ПрАТ «ДМЗ» проведемо дослідження фінансово-економічної характеристики металургійного підприємства. Дані балансу ПрАТ «ДМЗ» представлені у додатку А.

Згідно з показниками балансу проведено оцінку майна та капіталу у господарюючого суб'єкта та його зміни у часовому діапазоні, що схематично зображено на рисунку 2.1. З'ясовано, що за досліджуваний період майно підприємства збільшилось на 63,02%, капітал відповідно зменшився на 63,02 %.

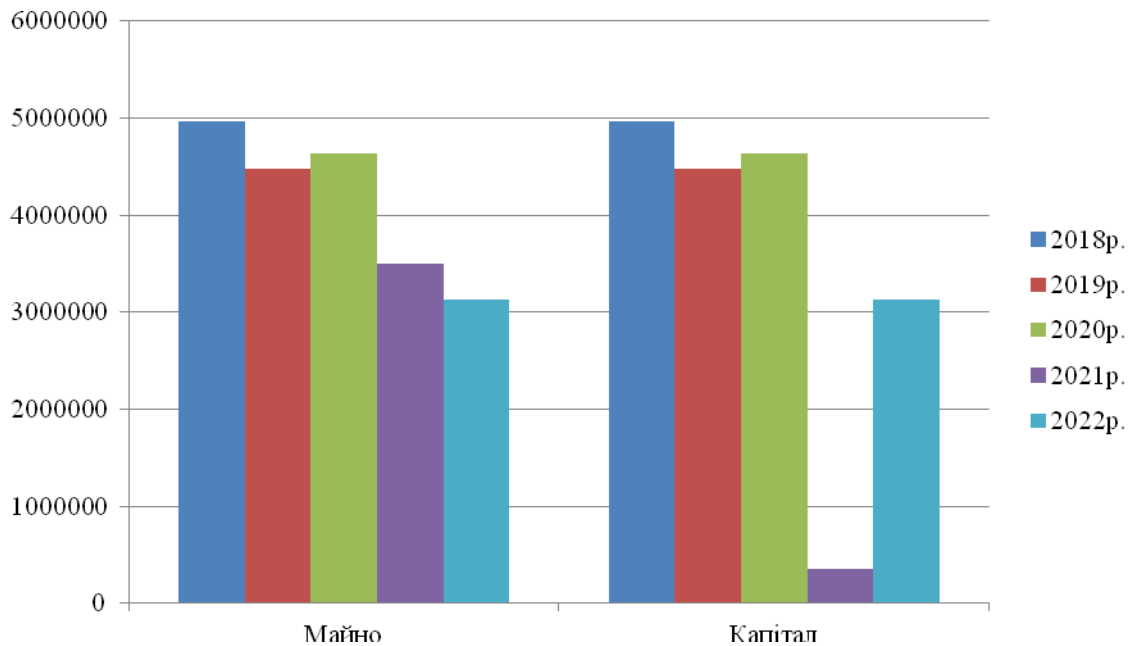

Рис. 2.1. Зміни майна та капіталу металургійного підприємства

При аналізі майна металургійного підприємства виявлено збільшення необоротних активів (109,07%) й зменшення оборотних активів (38,77%). Скорочення оборотних активів відбулось за рахунок зменшення запасів на 72,34%, поточної дебіторської заборгованості на 16,21%, інших необоротних активів на 17,66 % та збільшення грошей, їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій на 584,71%.

При аналізі капіталу ПрАТ «ДМЗ» встановлено, що зареєстрований статутний капітал становить 574 994 000 грн з 2018 року не змінився. Проте підвищились довгострокові зобов'язання на 100,77%, та знизились такі показники, як власний капітал на 38,38 %, поточні зобов'язання на 27,28 %, поточна кредиторська заборгованість на 8,45%.

Функціональний стан основних засобів ПрАТ «ДМЗ» наведено у додатку Б. На металургійному підприємстві за період 2018-2022 р спостерігається зростання вартості основних засобів на початок та кінець відповідного року, що проілюстровано на рисунку 2.2.

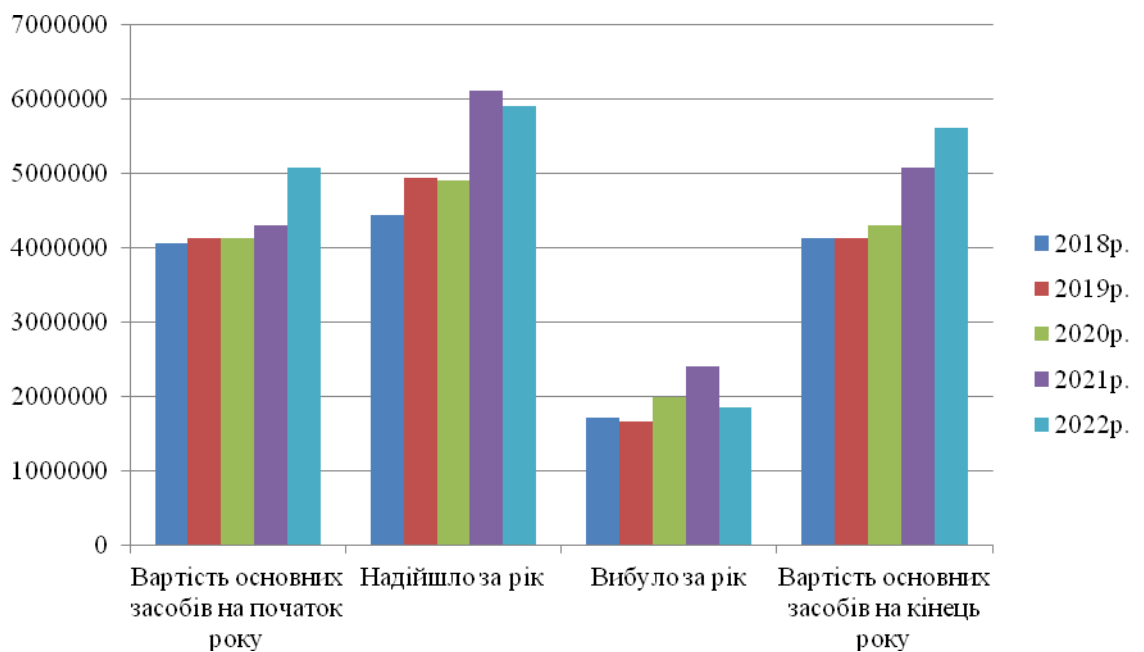

Рис. 2.2. Зміна вартості основних засобів металургійного підприємства

Фінансова стійкість оцінюється за допомогою відносних показників, розрахунок яких представлений у додатку Д.

На рисунку 2.3 можливо спостерігати за динамікою зміни показників ПрАТ «ДМЗ» протягом досліджує мого періоду, а саме зниження коефіцієнту автономії підприємства на 60,9 % з 1,14 до 0,69; коефіцієнту концентрації залученого капіталу на 79,18 % з 2,14 до 1,69; коефіцієнту фінансування на 76,91 % з 0,53 до 0,41; коефіцієнту довгострокового залучення позикових коштів на 62,68% з 0,63 до 0,4; збільшення - коефіцієнту структури

залученого капіталу 201,95 % з 0,31 до 0,62 та коефіцієнту фінансового ризику на 130,02 % з 1,88 до 2,44.

З розрахованих коефіцієнтів можливо зробити висновок, що не дивлячись на покращення значення коефіцієнту автономії (слід зазначити, що досягнуте значення коефіцієнту автономії ще не досягає рекомендованого) погіршується коефіцієнт фінансового ризику. Тобто металургійне підприємство стає фінансово нестабільне й залежить від зовнішніх кредиторів та інвесторів.

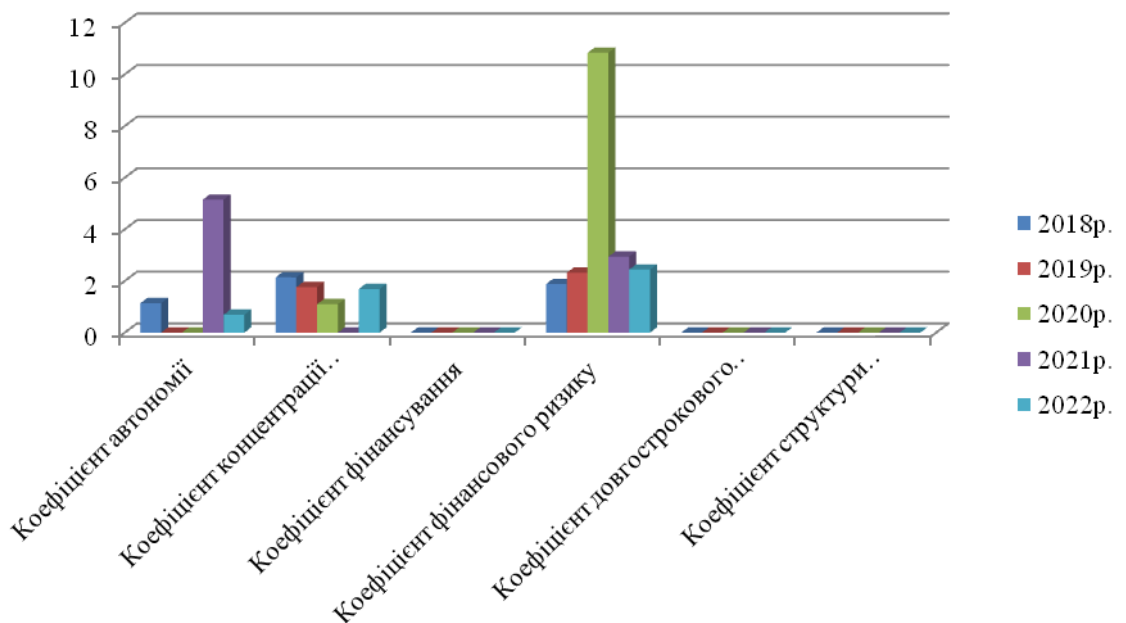

Рис. 2.3. Показники структури капіталу ПрАТ «ДМЗ»

На рисунку 2.4 зображено наступну динаміку показників стану оборотних активів металургійного підприємства: зростання коефіцієнту забезпеченості оборотних коштів на 128,62 % з 2,22 до 2,85; коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів на 500 % з 0,01 до 0,05%, проте знижується коефіцієнт забезпеченості запасів на 68,93 % з 10,85 до 7,48. Показники свідчать про підвищення фінансової незалежності та зниження ризику фінансових вкладень, зростання здатності металургійного підприємства пристосовуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища використовуючи наявні кошти та ресурси.

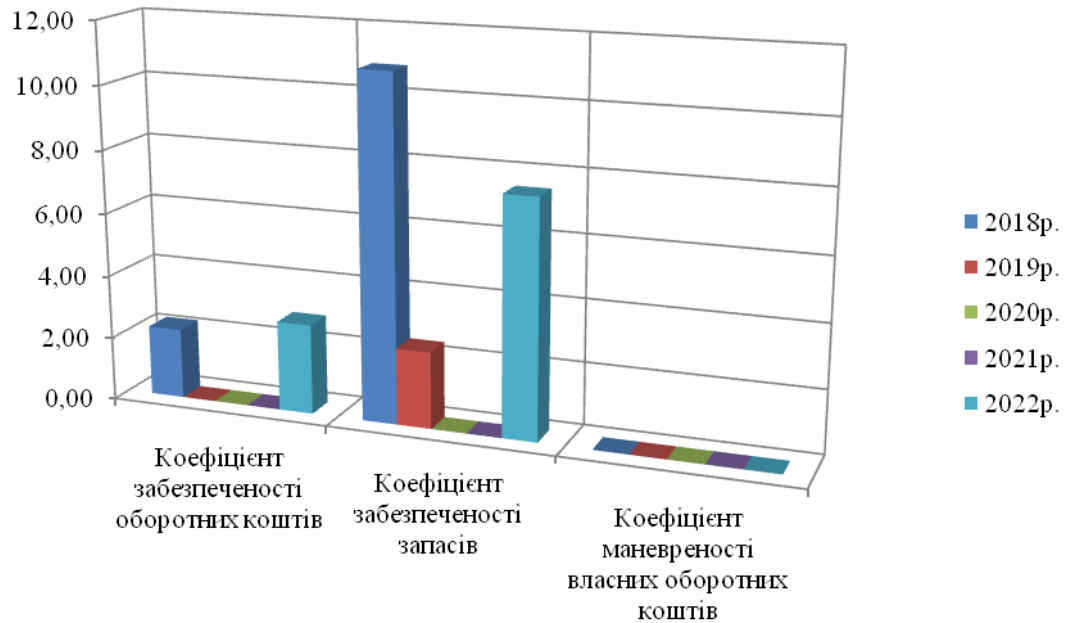

Рис. 2.4. Показники стану оборотних активів металургійного підприємства

Динаміка змін показників стану основного капіталу ПрАТ «ДМЗ» зображена на рисунку 2.5 й свідчить наступне: відбулося зростання коефіцієнту реальної вартості майна (152,7 %), коефіцієнту реальної вартості основних засобів у майні (169,13 %) та коефіцієнту накопичення амортизації (112,82 %), проте коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів зменшився (35,55 %).

Зазначене свідчить про зростання питомої ваги залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна металургійного підприємства; зниження рівня використання основних засобів, що призводить до негативної діяльності ПрАТ «ДМЗ».

При аналізі стабільності фінансового стану на певну дату можна з'ясувати, наскільки вірно металургійне підприємство використовує ресурси протягом звітного періоду. У додатку Е розраховано відносні показники, що характеризують ліквідність балансу ПрАТ «ДМЗ» у досліджуваному періоді.

Комплексна оцінка фінансового стану ПрАТ «ДМЗ», яка представлена в додатку З свідчить наступне.

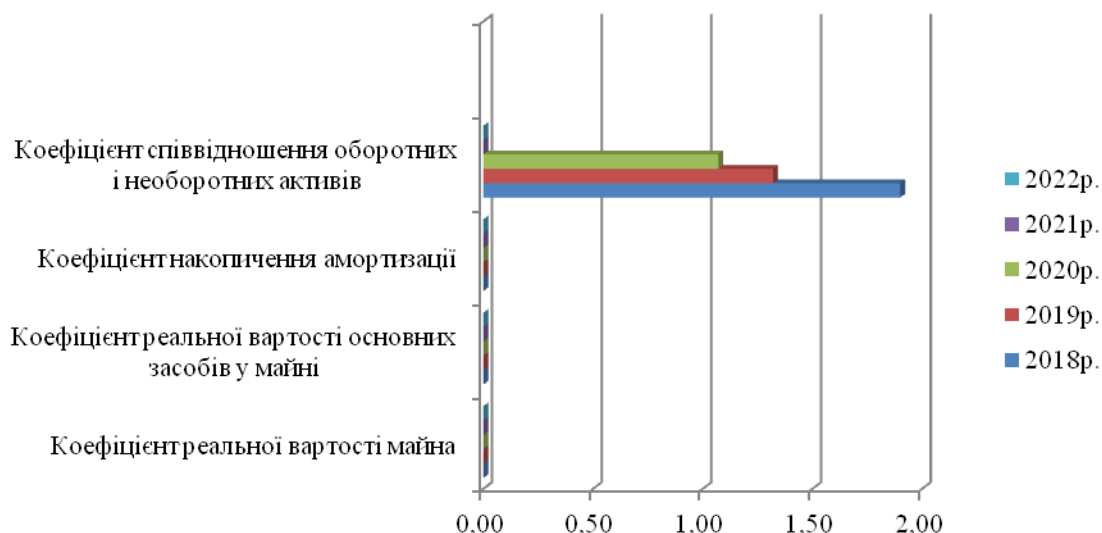

Рис. 2.5. Показники стану основного капіталу ПрАТ «ДМЗ»

Інтегрований показник фінансового стану металургійного підприємства відповідає рейтингу фінансового стану Б. Схематично комплексну оцінку фінансового стану ПрАТ «ДМЗ» зображено на рисунку 2.6.

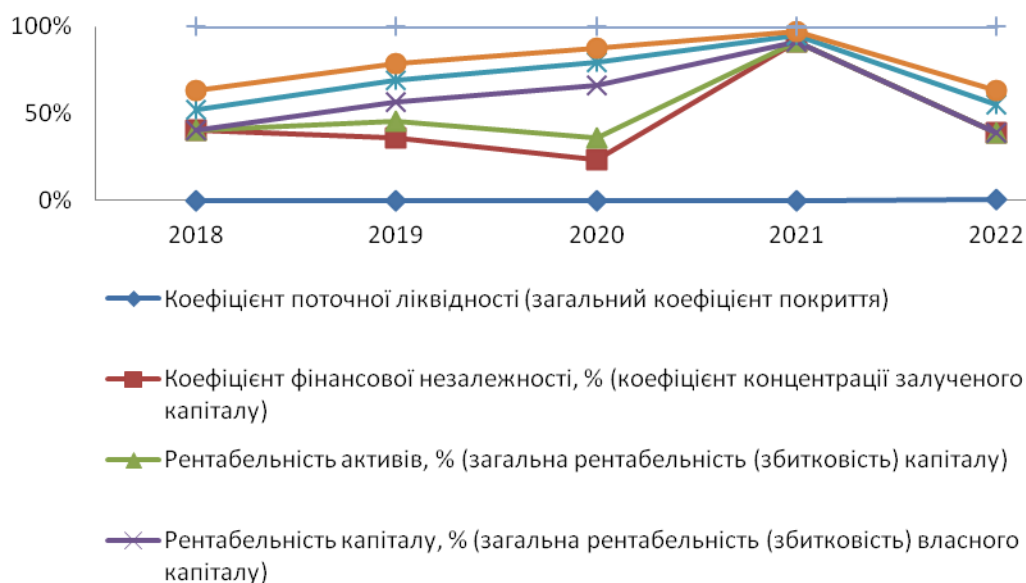

Рис. 2.6. Оцінка фінансового стану металургійного підприємства

За досліджує мий період на металургійному підприємстві фінансові показники коливались. В 2019 році ПрАТ «ДМЗ» покращило свій фінансовий стан й рейтинг фінансового стану відповідав показнику А. Однак з 2020 та по

кінець досліджує мого періоду рейтинг знизився й залишився без змін. Можливо спостерігати наступну зміну фінансових показників: коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 143% (з 0,44 до 0,63). Показники ділової активності утримуються на високому рейтингу, але погіршились (періоди оборотності дебіторської заборгованості та оборотності активів знизилися на 65% та 81 % відповідно). На підприємстві знижуються показники ділової активності, фінансової незалежності (79%), рентабельності (рентабельність знижено до нуля), знос основних засобів підвищився та складає 70,86%.

Підсумовуючи проведений аналіз можливо зробити висновок, щодо діяльності ПрАТ «ДМЗ». На металургійному підприємстві в останні роки діяльності суттєво знизились показники ділової активності, рентабельність досягла нуля. Основний ризик в діяльності металургійного заводу – це недостатність обігових коштів. З зазначеною динамікою у разі відсутності стратегії, введення інновацій, які можуть покращити фінансовий-економічний стан металургійного підприємства зазначена політика господарювання призведе до збитковості, в подальшому до банкрутства.

2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики металургійного підприємства

На металургійному підприємстві ПрАТ «ДМЗ» організацію бухгалтерського та податкового обліку господарсько-фінансової діяльності суб'єкта господарювання покладено на головного бухгалтера Назіма Артема Сергійовича.

Бухгалтерський облік в ПрАТ «ДМЗ» ведеться структурним підрозділом – бухгалтерською службою, яка очолюється головним бухгалтером. Схематично структура зображена на рисунку 2.7.

Бухгалтерська служба на металургійному підприємстві досить велика й має посади бухгалтерів I, II категорії, провідних бухгалтерів та бухгалтерів. Співробітники відділів бухгалтерської служби відповідають кваліфікаційним

вимогам, а саме мають вищу освіту відповідного напрямку магістра, спеціаліста. Особи які займають посаду бухгалтера мають повну базову вищу освіту відповідного напрямку.

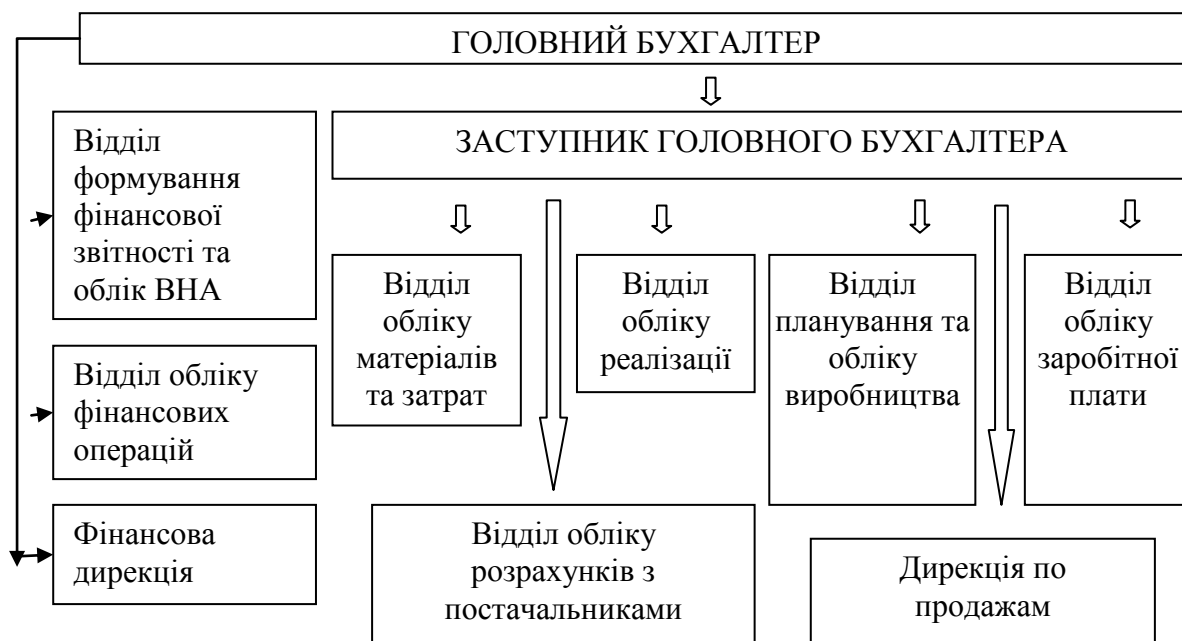

Рис. 2.7. Схема бухгалтерської служби

Організаційна робота бухгалтерської служби ПрАТ «ДМЗ» прописана в наказі «Про затвердження облікової політики для цілей бухгалтерського обліку», який підписано виконуючим обов'язки генерального директора В.А.Башем. Положення облікової політики обов'язкові для виконання всіма співробітниками ПрАТ «ДМЗ», які відповідають за ведення бухгалтерського та податкового обліку, підготування первинних документів. В разі необхідності головний бухгалтер металургійного підприємства має право вносити зміни в облікову політику.

Наказ «Про затвердження облікової політики для цілей бухгалтерського обліку» складено на підставі наступних нормативно-правових документів:

- Закону України від 16.07.1999 № 966 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [28];
- Міжнародних стандартів фінансової звітності [23];
- наказу Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 «Про

затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань»;

- наказу Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» [31];

- наказу Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [32];

- інших нормативних актів в тому числі включаючи внутрішні нормативні документи, які регулюють бухгалтерський облік.

В наказі про облікову політику прописано організаційні аспекти облікової політики щодо: оформлення фактів господарчої діяльності; інвентаризації; грошової одиниці бухгалтерського обліку; вартості активів та зобов'язань, які виражені в іноземній валюті; відповідальності за організацію бухгалтерського обліку; форми бухгалтерської звітності; грошових еквівалентів; термінів складання первинних документів.

Первинний облік документів проводиться, як на паперових носіях так і у вигляді електронних документів, які завірено електронним підписом. Для систематизування та накопичення інформації, яка знаходиться в прийнятих в бухгалтерському обліку первинних облікових документах металургійне підприємство застосовує форми реєстрів бухгалтерського обліку такі, як оборотно-сальдові відомості та головну книгу. Крім цього обліковою політикою затверджено й підписано головним бухгалтером перелік форм облікової документації (налічує 26 форм), що застосовуються в діяльності металургійного підприємства.

При обробці облікової інформації в ПрАТ «ДМЗ» застосовується комп'ютерна техніка. Для автоматизації процесів використовується програмне забезпечення «1С: Підприємство». Документообіг металургійного підприємства проводиться згідно з затвердженим положенням на платформі ВАР.

З метою достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності

металургійне підприємство проводить інвентаризацію майна та фінансових зобов'язань у відповідності з порядком, який затверджено положенням «Про порядок проведення та оформлення підсумків інвентаризації майна та зобов'язань».

Бухгалтерський облік на металургійному підприємстві проводиться у відповідності до вимог чинного законодавства в частині бухгалтерського обліку на підставі робочого плану рахунків згідно з внутрішніми розпорядчими документами щодо бухгалтерського обліку, які затверджені керівником ПрАТ «ДМЗ». Звітність складається за міжнародними стандартами фінансової звітності.

При оформленні фактів господарської діяльності металургійне підприємство застосовує форми первинної облікової документації, які затверджені наказом Міністерством статистики України від 11.03.1996 № 67 «Про затвердження типових форм первинного обліку бланків сурової звітності» [36], наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2007 № 732 «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» [37].

На металургійному підприємстві розроблено методичні аспекти облікової політики щодо обліку й оцінки основних засобів; обліку амортизації нематеріальних активів; обліку витрат на створення нематеріальних активів особистими силами; обліку оренди; обліку оренди в орендодавця; обліку спеціалізованого оснащення та спеціалізованого одягу; обліку сировини та матеріалів; обліку товарів; обліку фінансових інструментів; обліку доходів/витрат від звичайної видів діяльності; визнання виручки; витрат від звичайних видів діяльності; інших сукупних доходів, резерву; виданих/отриманих авансів й податкових кредитів/зобов'язань; консолідованої звітності; розподіл сум на довгострокові та короткострокові зобов'язання; обліку невідфактурованих поставчань, товарів в дорозі та взаємозаліку дебіторської й кредиторської заборгованості; витрат пов'язаних з залученням позикових коштів.

Слід зазначити, що на металургійному підприємстві окрім затвердженої облікової політики, з метою удосконалення порядку підготовки фінансової звітності до міжнародних стандартів фінансової звітності, розроблено додаткові внутрішні розпорядчі документи. Наприклад наказами по металургійному підприємству затверджено та введено в дію інструкцію «Про порядок ведення необоротних активів», положення «Про документальне оформлення руху товарно-матеріальних цінностей» тощо.

2.3. Організація внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

На металургійному підприємстві для захисту інвестицій акціонерів та активів ПрАТ «ДМЗ» запроваджено систему моніторингу та контролю суб'єкта господарювання. Оперативний контроль фінансово-господарської діяльності щодо проведення планових та спеціальних перевірок за дорученням загальних зборів, наглядової ради або акціонерів проводить ревізійна комісія. Поточний контроль за фінансово-господарською діяльністю металургійного підприємства проводить підрозділ внутрішнього аудиту.

Мета впровадження внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві – це отримання достовірної оцінки фінансово-господарської діяльності для виявлення фактів порушень, удосконалення діяльності ПрАТ «ДМЗ», допомога власникам контролювати стан функціонування суб'єкта господарювання.

Для належного функціонування та виконання поставленої мети внутрішньому аудиту необхідне певне організаційне забезпечення, яке схематично зображено на рисунку 2.8.

Завдання, принципи, функції, права та обов'язки відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства затверджено положенням.

Завдання внутрішнього аудиту металургійного підприємства – захист інвестицій акціонерів та активів металургійного товариства шляхом

впровадження системи моніторингу та контролю за діяльністю ПрАТ «ДМЗ».

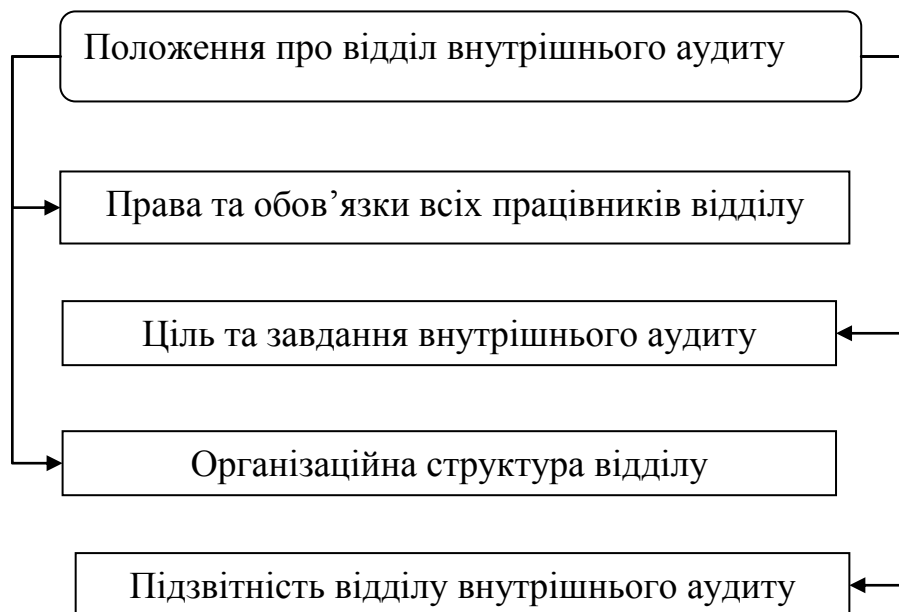

Рис. 2.8. Організаційне забезпечення відділу внутрішнього аудиту

До функцій підрозділу внутрішнього аудиту віднесено забезпечення та гарантування щодо:

- належної деталізації та актуалізації бухгалтерського обліку металургійного підприємства;
- відповідності всіх фінансових операцій та бухгалтерських проводок ПрАТ «ДМЗ» вимогам Національних стандартів бухгалтерського обліку та / або Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та інших стандартів з метою використання для формування достовірної фінансової звітності;
- впевненості у тому, що всі операції металургійного підприємства, дозволені відповідними рішеннями генерального директора та/або наглядової ради;
- впевненості у тому, що будь-яке недозволене або протиправне використання активів ПрАТ «ДМЗ» буде своєчасно попереджено або, принаймні, виявлено;
- виявлення недоліків у діяльності структурних підрозділів металургійного підприємства, аналіз причин їх виникнення та розробка механізмів їх запобігання у майбутньому.

До принципів внутрішнього аудиту металургійного підприємства віднесено: цілеспрямованість внутрішнього аудиту на впровадження розробленої стратегії підприємства; доречні методи внутрішнього аудиту, які відповідають специфіці металургійного підприємства; професіоналізм та достатня чисельність співробітників внутрішнього аудиту; гнучкість та економічність внутрішнього аудиту.

Відділ внутрішнього аудиту металургійного підприємства має право: до повного та безперешкодного доступу до активів, документів, інформації та баз даних, які стосуються виконання завдань, покладених на відділ в тому числі включаючи інформацію з обмеженим доступом; отримувати пояснення, проводити опитування з питань, що стосуються виконання завдань покладених на підрозділ; вносити пропозиції наглядовій раді щодо поліпшення роботи металургійного підприємства та відділу внутрішнього аудиту.

Відділ внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ» зобов'язаний: забезпечувати ефективне виконання завдань та функцій покладених на відділ внутрішнього аудиту металургійного підприємства; забезпечувати дотримання вимог щодо збереження конфіденційності інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням завдань; невідкладно інформувати наглядову раду у разі виявлення ознак шахрайства або нецільового використання коштів, марнотратства тощо.

В посадових інструкціях працівників відділу внутрішнього аудиту зазначено основні посадові обов'язки та права. Однак не визначено розподіл обов'язків між працівниками та критерії відповідальності у разі не виконання, або виконання не належним чином аудиторського завдання та відповідальності за збереження отриманих для перевірки документів. Зазначене створює певний ризик не виконання або дублювання певних функцій, порушення цілісності первинних документів при досягненні цілей внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

Підпорядкованість відділу внутрішнього аудиту зазначена на рисунку

2.9.

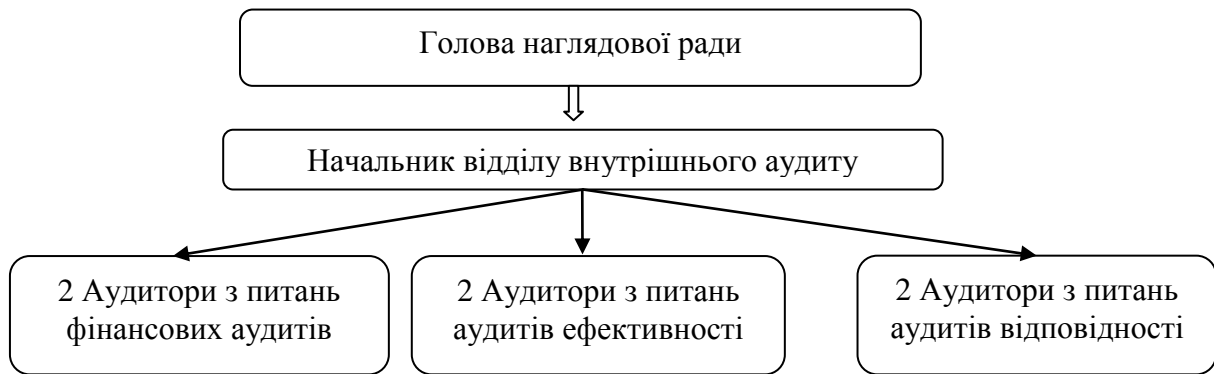

Рис. 2.9. Підпорядкованість відділу внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ»

Очолює відділ внутрішнього аудиту металургійного підприємства начальник відділу внутрішнього аудиту, який забезпечує роботу відділу, здійснює керівництво; забезпечує виконання функцій покладених на відділ; здійснює організацію, планування, проведення внутрішніх аудитів, виконує документування внутрішніх аудитів. Крім цього здійснює моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів металургійного підприємства, відстежує результати їх впровадження; здійснює постійний моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту металургійного підприємства в ході організації, проведення та реалізації аудиторських досліджень, звітує голові наглядової ради про діяльність внутрішнього аудиту.

Для виконання поставлених цілей структурний підрозділ внутрішнього аудиту металургійного підприємства укомплектовано висококваліфікованими кадрами, які виконують покладені на них функціональні обов'язки.

Між службою внутрішнього аудиту та підрозділами металургійного підприємства є певний взаємозв'язок. Оскільки без активної участі підрозділів в процесі аудиторського дослідження ефективність внутрішнього аудиту буде в рази менша. Так, від голови наглядової ради керівником внутрішнього аудиту отримуються для виконання накази, плани та вказівки. Підрозділом внутрішнього аудиту в відділі бухгалтерської служби перевіряється достовірність фінансової, статистичної та бухгалтерської

звітності. Крім цього дослідженню підлягають обґрунтовність розрахунків з кредиторами, дебіторами тощо. В планово-економічному відділі проводиться аналіз звітів щодо виконання планів з фінансової, виробничої та комерційної діяльності, цін на продукцію при переробці або реалізації. Дослідження в виробничих цехах проводять щодо виробничих звітів, відповідності плановим нормативам й виходу отриманої продукції. На матеріальних складах аналізується рух запасів, їх своєчасне оприбуткування та списання. Схематично процес відображено у додатку К.

Однак організація внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві не відповідає «Методичним рекомендаціям з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» та «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління» в наступних частинах:

- оцінки та підвищення якості внутрішнього аудиту;
- оцінки ефективності внутрішнього аудиту;
- оцінки компетентності внутрішнього аудитора.

2.4. Методика внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

У своїй діяльності внутрішні аудитори металургійного підприємства використовують Міжнародні стандарти аудиту та Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» та «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління»

Відповідно до Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту внутрішні аудитори дотримуються кодексу етики та стандартів, які визначають систему умов для проведення і просування внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ».

Діяльність внутрішніх аудиторів металургійного підприємства побудована на професійній практиці внутрішнього аудиту: бути

об'єктивними та незалежними; ефективно надавати інформацію; проводити діяльність компетентно, чесно, професійно з глибоким розумінням та орієнтацією на майбутнє; сприяти позитивним змінам металургійного підприємства; при проведенні внутрішніх аудитів дотримуватися професійного скептицизму.

З цілю якісної, ефективної та економічно виправданої роботи відділом внутрішнього аудиту проводиться планування його діяльності. Планування діяльності внутрішнього аудиту проводиться згідно з Міжнародними стандартами професійної практики внутрішнього аудиту, а саме Міжнародному стандарту професійної практики внутрішнього аудиту 2010 «Планування».

Діяльність ПрАТ «ДМЗ» пов'язана з ризиками (подіями які можуть впливати на досягнення цілей металургійного підприємства), як всередині металургійного підприємства так і за його межами. Зовнішні ризики не залежать від організації діяльності на металургійному підприємстві, оскільки до них відносяться такі фактори, як військові дії країни агресора, макроекономічні, форс-мажорні та валютні ризики. На внутрішні ризики (виробничі, кредитні, ресурсні, інвестиційні тощо) металургійне підприємство має безпосередній вплив, так як внутрішнє середовище можливо коригувати та спрямовувати на забезпечення завдань й досягнення встановленої мети, стратегічних та операційних цілей ПрАТ «ДМЗ».

Необхідно зазначити, що при плануванні внутрішній аудит ґрунтується на документально оформлених ризиках, які формуються щонайменше раз на рік з урахуванням побажань та очікувань наглядової ради металургійного підприємства. Визначається стратегія та тактика проведення внутрішнього аудиту металургійного підприємства, складається план, аудиторська програма, вибудовуються аудиторські процедури, визначаються обсяги аудиторського контролю з урахуванням діяльності та особливостей об'єкту внутрішнього аудиту.

Схематично процес проведення внутрішніх аудитів на металургійному

підприємстві наведено на рисунку 2.10.

Рис. 2.10. Схема проведення внутрішнього аудиту

Проводиться попереднє дослідження об'єкту внутрішнього аудиту під час якого усвідомлюються умови виконання аудиторського завдання, визначаються очікуємі результати; визначаються базові аспекти аудиту, що необхідні для розробки проекту програми аудиту; проводиться попередня оцінка ризиків; визначаються межі; критерії оцінки.

При попередньому вивченні об'єкту внутрішнього аудиту з методичних прийомів (вивчення, спостереження, опитування, підтвердження, підрахунок, аналітичний огляд) обираються методи та прийоми які будуть враховуватись при проведенні внутрішнього аудиту та досягненні його цілей.

Під час визначення цілей внутрішнього аудиту металургійного підприємства враховується такі фактори, як покращення послуг; мінімізація ресурсів; покращення підзвітності; підвищення задоволеності співробітників ПрАТ «ДМЗ». В залежності від обраних цілей формуються наступні види

аудиторських завдань: фінансовий аудит; аудит відповідності; аудит ефективності.

Визначаються критерії оцінки, що будуть відображати ідеальну ситуацію (як повинно бути?) з якою буде порівнюватись дійсний стан об'єкту внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

У процесі вибору методів, прийомів, аудиторських процедур, які будуть використовуватись при проведенні внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві внутрішніми аудиторами враховуються наступні фактори:

- наскільки обраний метод аудиту допоможе досягти поставленої цілі на певному проміжку проведення внутрішнього аудиту;
- чи достатньо у внутрішніх аудиторів навичок та досвіду для застосування вибраного методу аудиту;
- на скільки доступні та якісні матеріали при застосуванні обраного методу аудиту;
- економічно виправданість вибраного методу;
- чи буде достовірним отриманий результат при виборі обраного методу.

Після визначення методу збору даних складається програма внутрішнього аудиту (зразок бланку програми наведено у додатку Л), Враховуючи складену програму внутрішнього аудиту проводиться збір аудиторських доказів.

Збір аудиторських доказів через великий обсяг інформації проводиться вибіркоким методом, що надає похибку в отриманих результатах аудиторської перевірки. При дослідженні використовуються методи достовірності фактів та аналітичного дослідження. Технологія проведення внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві залежить від широти аналітичних процедур. Узагальнену схему виконання внутрішнього аудиторського завдання металургійного підприємства наведено у додатку М.

Для збору доказів на металургійному підприємстві застосовують

різноманітні аудиторські процедури: інспектування, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, запит, аналітичні процедури (додаток Н). Масштаб внутрішньої аудиторської процедури регулюється розміром вибірки в залежності від ризику.

При фактичному вивченні використовується спостереження, лабораторний аналіз, інвентаризація, експериментальний догляд, контрольні заміри сировини тощо. Так, при експериментальному догляді поєднується спостереження, порівняння та вимірювання. Для експертної оцінки проводяться експертизи, вивчається технологічна документація, проводяться лабораторні аналізи. При застосуванні зазначеного методу проводиться фактичний огляд об'єкту контролю. Проводиться контрольний запуск сировини та матеріалів у виробництво, вимірювання, зважування, перевірка механічної точності. При проведенні лабораторних аналізів досліджується склад сировини або готової продукції відповідним нормам та хімічному складу у відповідних приміщеннях. Металургійне підприємство має цех хімічного аналізу, що дозволяє проводити зазначені дослідження.

Контрольні заміри сировини проводяться на підставі діючого технологічного процесу з цілю контролю за певними процесами. При проведенні контрольних замірів встановлюється якість та кількість, як сировини так й випущеної продукції.

Перед складанням річної фінансової звітності на металургійному підприємстві проводиться інвентаризація. Крім щорічної інвентаризації на металургійному підприємстві у разі необхідності проводиться позапланова інвентаризація. На проведення інвентаризації генеральним директором затверджується відповідний наказ в якому зазначаються терміни проведення інвентаризації, склад комісії.

При проведенні інвентаризації проводиться вимірювання, зважування, підрахунок, штучний перелік основних засобів; нематеріальних активів; запасів; бланків документів суворої звітності. Також перевіряється дебіторська та кредиторська заборгованість; витрати і доходи майбутніх

періодів, забезпечень та резерви.

Дані отримані під час проведення інвентаризації заносяться до інвентаризаційних описів та бланків. Інвентаризаційні описи підписуються членами комісії.

При документальному аналізі проводиться якість обробки документів. Досліджується відповідність якості складання, наявність документів, їх арифметична перевірка та юридична сила (дійсність того чи іншого документу). Проводиться аналіз на відповідність правильності заповнення реквізитів, наявності підчисток чи виправлень, дописів. Порівнюється форма документа з установленою внутрішніми розпорядчими документами або затвердженою формою нормативно-правових документів (у разі використання бланків суворої звітності).

На підставі проведених досліджень обираються ключові знахідки, які визначаються по відношенню до кожного критерію аудиту. Проводиться детальний та різнобічний аналіз причин виявлених невідповідностей, їх вплив на діяльність, що є об'єктом внутрішнього аудиту.

Знайдені аудиторські знахідки документально оформлюються у відповідності до Міжнародних стандартів аудиту 230 «Аудиторська документація» та вимог інших Міжнародних стандартів, які наведено в додатку П.

Слід зазначити, що для внутрішніх аудиторських доказів обираються знахідки, які відповідають наступним критеріям: достатності, ревалентності, надійності. Крім цього залежать від таких факторів, як наскільки незалежні джерела доказів; наскільки ретельно вони зібрані та проаналізовані; чи відповідають зазначеній меті.

При проведенні внутрішнього аудиту отримана інформація збирається, аналізується, оцінюється та документально оформлюється в обсязі, що достатній для досягнення цілей поставленого завдання згідно з Міжнародним стандартом аудиту 2300 «Виконання завдання» у вигляді робочої документації.

Робоча документація внутрішнього аудитора надає докази, що аудит планувався та проводився згідно з Міжнародними стандартами аудиту й виконує наступні цілі: надає можливість звітувати про проведену роботу; допомагає планувати та виконувати внутрішній аудит; зберігає записи, які мають певну значимість для внутрішнього аудитора, доказовість аудиторської думки.

Також до робочих документів внутрішнього аудитора відносять записи, які проведені у процесі планування або перевірки. Документи, що надані структурними підрозділами металургійного підприємства, матеріали співбесід, опитувань. Обсяг та перелік аудиторської документації визначається внутрішнім аудитором самостійно в залежності від його професійного судження у відповідності до Міжнародних стандартів аудиту 230 «Аудиторська документація», а саме:

- робоча документація внутрішнього аудитора повинна бути достатньою для досвідченого аудитора, що не брав участь у внутрішньому аудиті зрозуміти результати проведених аудиторських процедур (характер, обсяг, час) та отриманих аудиторських доказів;

- при документуванні зазначаються ідентифікаційні характеристики питань, які підлягали перевірці;

- зазначається посада, прізвище ім'я по батькові особи, що проводила внутрішній аудит структурного підрозділу металургійного підприємства та дату завершення аудиторського дослідження.

Зібрана задокументована інформація (на основі аналітичних, фізичних, документальних доказів) використовується для обґрунтування попередніх висновків за результатами внутрішнього аудиту. Висновки та результати завдання на основі відповідного аналізу та оцінки оформлюються згідно з Міжнародним стандартом 2320 «Аналіз та оцінка».

По завершенню внутрішнього аудиторського завдання керівником відділу внутрішнього аудиту складається аудиторська звітність, щодо проведеного внутрішнього аудиту надаються рекомендації для зменшення

негативного впливу виявлених недоліків та попередження їх настання в майбутньому. При складанні внутрішньої аудиторської звітності на металургійному підприємстві звертається увага не лише на встановлені недоліки але й на позитивні зміни та аспекти діяльності.

Висновки до II розділу

1. Досліджено фінансово-економічну характеристику ПрАТ «ДМЗ». Вид економічної діяльності металургійного підприємства - виробництво коксу та коксопродуктів, професійно-технічна освіта, оптова торгівля металами та металевими рудами, оптова торгівля хімічними продуктами, вантажний залізничний транспорт, постачання інших готових виробів.

2. В ході аналізу фінансово-економічної характеристики встановлено, що металургійне підприємство відповідає рейтингу фінансового стану Б. Слід зазначити, що ПрАТ «ДМЗ» знизило показники ділової активності (періоди оборотності дебіторської заборгованості та оборотності активів знизилися на 65% та 81 % відповідно), фінансової незалежності (79%) та рентабельності (рентабельність знижено до нуля). Знос основних засобів на металургійному підприємстві підвищився та складає 70,86%. З зазначеною динамікою у разі відсутності стратегії, введення інновацій, які можуть покращити фінансово-економічний стан металургійного підприємства зазначена політика господарювання призведе до збитковості, в подальшому до банкрутства.

3. Організаційна робота бухгалтерської служби ПрАТ «ДМЗ» прописана в наказі «Про затвердження облікової політики для цілей бухгалтерського обліку», який складено на підставі нормативно-правових документів: Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Міжнародних стандартів фінансової звітності; наказів Міністерства фінансів України.

4. Для автоматизації процесів використовується програмне

забезпечення «ІС: Підприємство». Звітність складається за міжнародними стандартами фінансової звітності. Документообіг металургійного підприємства проводиться згідно з затвердженим положенням на платформі ВАР.

5. На металургійному підприємстві окрім затвердженої облікової політики для підготовки фінансової звітності до міжнародних стандартів фінансової звітності, розроблено додаткові внутрішні розпорядчі документи.

6. Оперативний контроль фінансово-господарської діяльності щодо проведення планових та спеціальних перевірок за дорученням загальних зборів, наглядової ради або акціонерів проводить ревізійна комісія Поточний контроль за фінансово-господарською діяльністю металургійного підприємства проводить підрозділ внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

7. Діяльність внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві – це отримання достовірної оцінки фінансово-господарської діяльності для виявлення фактів порушень, удосконалення діяльності суб'єкта господарювання.

8. У своїй діяльності внутрішні аудитори ПрАТ «ДМЗ» використовують Міжнародні стандарти аудиту, Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» та «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління».

9. В посадових інструкціях працівників відділу внутрішнього аудиту зазначено основні посадові обов'язки та права. Однак не визначено розподіл обов'язків між працівниками та критерії відповідальності.

10. В ході проведення внутрішнього аудиту певного структурного підрозділу підприємства аналізуються, як зовнішні так і внутрішні ризики, надаються рекомендації щодо їх зниження.

11. Для збору доказів на металургійному підприємстві застосовують різноманітні аудиторські процедури: інспектування, спостереження,

зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, запит, аналітичні процедури. Масштаб аудиторської процедури регулюється розміром вибірки в залежності від ризику.

12. По завершенню аудиторського завдання складається аудиторська звітність, надаються рекомендації для зменшення негативного впливу виявлених недоліків та попередження їх настання в майбутньому. При складанні аудиторської звітності на металургійному підприємстві звертається увага не лише на встановлені недоліки але й на позитивні зміни та аспекти діяльності.

13. Методика внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві не відповідає «Методичним рекомендаціям з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» в наступних частинах: оцінки та підвищення якості внутрішнього аудиту; оцінки ефективності внутрішнього аудиту; оцінки компетентності внутрішнього аудитора.

14. Затвердження планів перевірок діяльності внутрішнього аудиту ґрунтується на документально оформлених ризиках, які формуються щонайменше раз на рік з урахуванням побажань та очікувань наглядової ради металургійного підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Удосконалення організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

Для здійснення функції управління в найбільш повній мірі на ПрАТ «ДМЗ» впроваджено роботу відділу внутрішнього аудиту, що дозволяє досліджувати фактичний стан металургійного підприємства та знаходити ефективні рішення наявних проблем.

Не стабільність нормативно-правової бази в Україні, глибока криза країни та воєнні дії зі сторони країни агресора створює певні проблемні питання, щодо аспектів з надання аудиторських послуг внутрішніми аудиторами не державних підприємств, а саме:

- недосконалість нормативно-правових документів щодо діяльності внутрішнього аудиту не державних підприємств;
- відсутність методичних та теоретичних розробок щодо внутрішнього аудиторського контролю;
- відсутність штрафних санкцій за недостовірність внутрішнього аудиторського звіту;
- відсутність нормативно-правового регулювання та внутрішніх розробок, щодо організації й розвитку внутрішнього аудиту металургійного підприємства;
- при виконанні збору аудиторських доказів, а саме складанні робочої документації всі документи створюються та заповнюються в залежності від професійного судження внутрішнього аудитора.

При проведенні дослідження організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві встановлено, що завдання, функції, права та обов'язки відділу внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ» затверджено

положенням. На металургійному підприємстві наявні посадові інструкції працівників відділу внутрішнього аудиту в яких зазначено основні посадові обов'язки, однак відсутні їх зобов'язання.

Для удосконалення організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві пропонуємо доповнити посадові інструкції внутрішніх аудиторів наступним чином:

1. в розділі обов'язки доповнити пунктом щодо збереження та повернення отриманих для перевірки документів; брати участь у програмах спрямованих на підвищення кваліфікації внутрішнього аудитора;

2. Доповнити посадові інструкції внутрішніх аудиторів розділом зобов'язання таким чином:

2.1- внутрішні аудитори несуть персональну відповідальність щодо якості та своєчасності виконання внутрішнього аудиторського завдання у відповідності до функцій та завдань, що передбачені посадовими інструкціями;

2.2- внутрішні аудитори не допускають перекручення та невідповідності внутрішньої аудиторської перевірки реальному стану речей;

2.3- внутрішні аудитори дотримуються режиму конфіденційної інформації, що стала відома під час виконання службових обов'язків.

Для нівелювання ризику не виконання або дублювання виконуваних функцій при досягненні цілей внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ» в посадових інструкціях пропонуємо чітко розмежувати виконувані обов'язки. Крім цього в посадових інструкціях зазначити перерозподіл обов'язків у разі тимчасово відсутнього співробітника (взаємозаміну). Впровадити моніторинг внутрішнього середовища відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства в частині виявлення нераціональності або нечіткого розподілу обов'язків, повноважень та відповідальності внутрішніх аудиторів.

Для вирішення недоліку оцінки компетентності внутрішнього аудитора (знань та професіоналізму) пропонуємо впровадити в роботу моніторинг процесу виконання внутрішнього аудиторського завдання начальником

відділу внутрішнього аудиту за кожним співробітником. Моніторинг процесу виконання аудиторського завдання буде проводитись наступним чином. В процесі проведення внутрішнього аудиту проводити моніторинг виконання аудиторського завдання й оцінювати кожний етап внутрішнього аудиту та надавати коментарі щодо оцінки діяльності внутрішнього аудитора. В коментарях зазначати наскільки якісна робоча документація; чи відповідає «Методичним рекомендаціям з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» проведений етап аудиторського дослідження; чи відповідає робоча документація вимогам повноти й деталізації інформації; чи охоплено всі критерії та ризики визначені під час планування внутрішнього аудиту, тощо (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Моніторинг виконання аудиторського завдання

Етапи внутрішнього аудиту	Дата початку		Дата виконання		Оцінювання	Коментарі
	запланована	фактична	запланована	фактична		
Планування аудиторського завдання						
Виконання аудиторського завдання						
Попередні висновки та рекомендації						

Після проведення зазначеного заходу керівник внутрішнього аудиту металургійного виробництва в разі виявлення помилок під час моніторингу процесу виконання аудиторського завдання зможе проаналізувати їх причини. Розробити заходи щодо недопущення виявлених недоліків в майбутньому.

Для вирішення недоліку оцінки та підвищення якості внутрішнього аудиту пропонуємо запровадити внутрішню оцінку якості внутрішнього аудиту металургійного підприємства. Оцінку якості проводити за такими

аспектами діяльності з внутрішнього аудиту, як: кадрова політика, планування діяльності внутрішнього аудиту; внутрішні документи з питань діяльності підрозділу внутрішнього аудиту; реалізації результатів проведених внутрішніх аудитів металургійного підприємства, моніторингу врахування наданих рекомендації та результату їх впровадження; заходи щодо забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту на ПрАТ «ДМЗ». Впровадження оцінки якості внутрішнього аудиту металургійного підприємства забезпечити на двох рівнях:

- постійний моніторинг діяльності внутрішнього аудиту в ході організації, проведення, та реалізації результатів аудиторських завдань;
- проведення періодичної оцінки якості підрозділу внутрішнього аудиту.

При впровадженні постійного моніторингу діяльності внутрішнього аудиту проводити оцінювання загальних організаційних аспектів, перевірку виконання аудиторських завдань та досліджень в ході організації та в процесі проведення аудиту. Зазначена рекомендація дозволить керівнику внутрішнього аудиту металургійного підприємства контролювати діяльність відділу у відповідності до чинних нормативно-правових документів.

При періодичній оцінці якості внутрішнього аудиту металургійного підприємства впровадити періодичну самооцінку діяльності співробітників та періодичний аналіз й оцінку діяльності підрозділу з дослідженням внутрішніх та розпорядчих документів, щодо діяльності внутрішнього аудиту; проводити аналіз справ проведених внутрішніх аудитів. Зазначене дозволить виявляти слабкі місця в організації своєї роботи, брати досвід та кращі напрацювання від своїх співробітників.

Для підвищення якості внутрішнього аудиту пропонуємо впровадити постійний професійний розвиток внутрішніх аудиторів. Для професійного розвитку застосовувати інструмент швидкого навчання. Ціль якого проводити навчання без відриву від роботи.

Оскільки у металургійного підприємства не дуже стабільний фінансово-економічний стан пропонуємо розпочати з безкоштовних онлайн-

курсів на платформі онлайн-освіти в Україні Prometheus. На даний час на зазначеній платформі наявні курси для підвищення кваліфікації щодо аналізу даних:

- візуалізація даних (надать вміння представити та візуалізувати результати проведеного аналізу іншими людьми)[6];
- початок роботи з ChatGPT (надання практичних навичок щодо використання мовної моделі ChatGPT (штучного інтелекту)) [27];
- Python: Структури даних (курс для складного аналізу даних від університету Мічигану) [3];
- Основи корпоративних фінансів (навчас використовувати бухгалтерську інформацію для оцінки фінансового стану компанії) [24].

В цілому професійний розвиток внутрішніх аудиторів металургійного підприємства складається з наступних дій (рис 3.1).

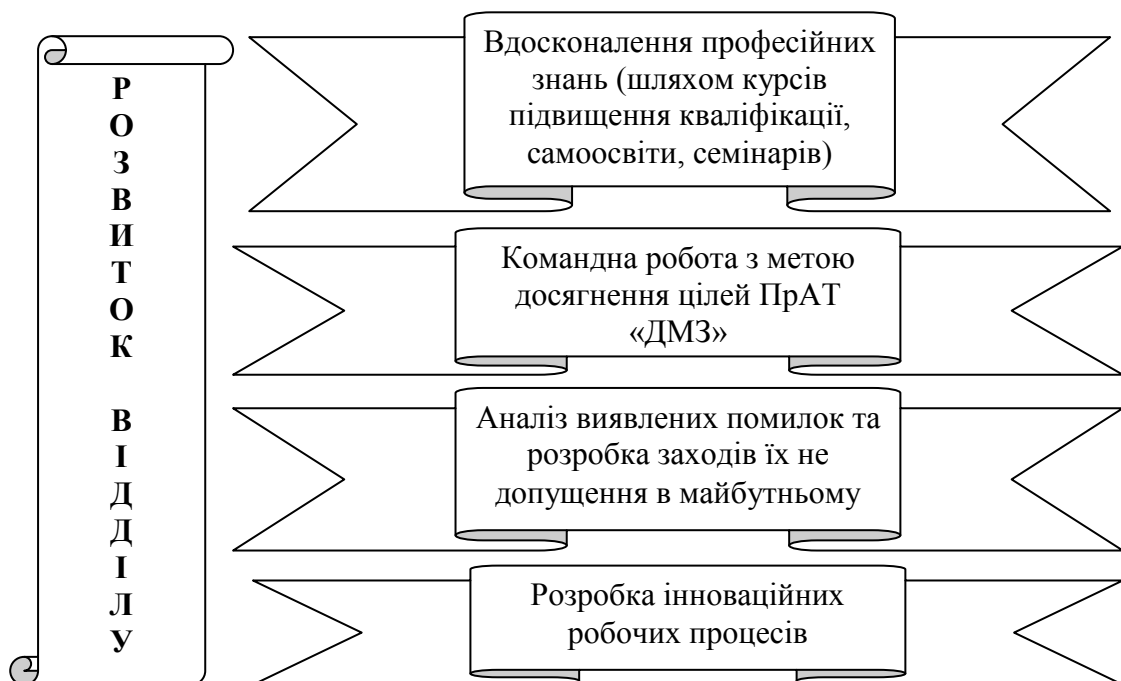

Рис. 3.1. Розвиток внутрішніх аудиторів ПрАТ «ДМЗ»

Нестабільна фінансова ситуація в країні, військові дії, демографічні зміни, занепад виробничих потужностей, втрата висококваліфікованих кадрів та мотивації щодо їх залучення тісно пов'язані між собою, як наслідок складаються несприятливі умови для діяльності металургійного

підприємства.

Для оцінки ефективності відділу внутрішнього аудиту необхідно проводити ідентифікацію ризиків, якісно оцінювати вірогідність досягнення мети, як та чи інша ситуація може вплинути на діяльність металургійного підприємства. При ідентифікації ризиків враховувати події, що їх створюють, а саме:

- операційні (невиконання процесів та операцій, відсутність або недостатність проведеного контролю за реалізацією певного процесу, втрата матеріально-технічного обладнання);

- інформаційні технології та зв'язок (знищення найбільш важливих облікових записів або відсутність до них доступу, несанкціонований доступ до важливої інформації, віруси атаки на програмне забезпечення, відсутність інтернету або телефонного зв'язку);

- нормативно-правові (порушення угод або контрактів, недотримання вимог чинного законодавства, судові позови, неналежна претензійно позовна діяльність юридичного сектору, суперечність або нечітка регламентація нормативно-правових документів);

- фінансові (наявність фактів неефективного використання ресурсів металургійного підприємства, відсутність грошових коштів для здійснення операцій)

- кадрові (втрата висококваліфікованих працівників, не проведення заходів щодо навчання або підвищення кваліфікації персоналу);

- репутаційні (негативна інформація від контрагентів, втрата довіри зацікавлених сторін за рахунок операційних недоліків, негативне висвітлення діяльності металургійного підприємства в засобах масової інформації).

Для більш повної ідентифікації ризиків на металургійному підприємстві пропонуємо запровадити збір та систематизацію інформації, щодо ризиків в їх роботі від всіх структурних підрозділів. Зазначену інформацію отримувати що найменше раз на рік, для проведення ризик-орієнтовного відбору, розробки планування діяльності відділу внутрішнього

аудиту металургійного підприємства на наступний рік.

3.2. Напрями вдосконалення методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві

Реалії сьогодення, а саме нестабільна фінансова ситуація в країні, яка погіршується військовим станом призводить до скорочення фактичної чисельності працівників металургійного підприємства, як в цілому так і в відділі внутрішнього аудиту. Скорочення чисельності працівників викликане тим, що частина виїхала за кордон, деякі мобілізовані, крім цього збільшено кількість простоїв на металургійному підприємстві.

Зазначене призводить до кадрових проблем, які позначаються на якості проведення внутрішнього аудиту металургійного підприємства, оскільки виникають проблеми з персоналом. Крім цього відсутнє відповідне програмне забезпечення яке б акумулювало дані вже проведених внутрішніх аудитів на металургійному підприємстві у зв'язку із збільшенням часу дистанційної роботи. В деяких випадках відсутня технічна можливість працювати на віддаленому доступі у зв'язку з необхідністю певної інформаційної бази.

Все вище вказане призводить до запровадження змін в діяльності та методики внутрішнього аудиту металургійного підприємства. Виникає потреба в перегляді стратегічних завдань та можливостей, розробці реальної збалансованої системи показників діяльності, пошуку резервів щодо забезпечення підвищення продуктивності, якості та результативності внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

Опис ризику у внутрішньому аудиті в ПрАТ «ДМЗ» включає: вказівку на потенційні внутрішні та зовнішні несприятливі події, що передують ризику; причину та ймовірність виникнення ризику; можливі наслідки та їх оцінка. Для оцінки ризиків проведення внутрішніх аудитів в ПрАТ «ДМЗ» доцільне проведення SWOT-аналізу, з чотирьох категорій (табл. 3.2). Аналіз

доповнить уявлення про те, які цілі можна досягти, і що загрожує організації

Таблиця 3.2

SWOT-аналіз для оцінки внутрішніх ризиків системи внутрішнього контролю

Сильні сторони	Можливості
1. Впровадження нових технологій для проведення внутрішніх аудитів 2. Високий виробничий потенціал. 3. Операційна ефективність внутрішнього контролю.	1. Можливість розширення об'єктів внутрішнього аудиту. 2. Розвиток ринку онлайн-продажів. 3. Навчання персоналу. 4. Розробка нової стратегії залучення клієнтів, постачальників.
Слабкі сторони	Загрози
1. Недостатність власних ресурсів для поповнення оборотних активів / обмеженість оборотних коштів. 2. Низька оборотність запасів. 3. Несумлінність персоналу. 4. Виникнення зловживань персоналом. 5. Висока витратоємність продукції. 6. Не економне використання ресурсів	1. Збільшення собівартості продукції за рахунок зростання цін на ресурси. 2. Скорочення обсягів виробництва / недостатні масштаби 3. Відсутність структури внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту 4.. Порушення принципу безперервності діяльності.

Для забезпечення стійких результатів відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства необхідно опанувати нові технології, сучасні методи роботи, мотивувати своїх працівників й проводити їм навчання щодо діджиталізації.

Недостатність працівників внутрішнього аудиту металургійного підприємства необхідно компенсувати оптимізацією використання трудових ресурсів, підвищувати рівень організації діяльності та збільшувати коефіцієнт участі у проведенні внутрішніх аудитів за рік на одного працівника., тобто проводити вимірювання показника продуктивності. Для отримання високих показників продуктивності слід впроваджувати сучасні методи роботи, застосовувати новітні технології, підвищувати професійний розвиток персоналу.

До сучасних методів роботи можливо віднести те, що все більше внутрішніх аудитів організовують дистанційно. При проведенні внутрішніх аудитів металургійного підприємства камерально необхідно організовувати певні умови, а саме: проводити оцінку ризиків дистанційного формату

роботи й розробляти заходи, що будуть їх зменшувати; створювати нові комунікативні мікроклімати; переглядати проведення аудиторських процедур та формат збору аудиторських доказів.

При проведенні камеральних перевірок будуть застосовуватись хмарні технології. Унікальність зазначеної технології в тому, що комп'ютерні ресурси надаються внутрішньому аудитору металургійного підприємства як онлайн-сервіс. Дані керуються на будь-якому пристрої внутрішнього аудитора (комп'ютері, планшеті, смартфоні тощо), а знаходяться на віддаленому інтернет-сервері.

Перевага зазначеного методу – це незалежність внутрішнього аудитора металургійного підприємства від програмного забезпечення, об'єму жорсткого диску комп'ютера та операційної системи пристрою на якому виконується зазначена робота. Крім цього можлива групова робота з файлами; відсутня необхідність перенесення інформації з пристрою на пристрій та витрати на ліцензійне програмне забезпечення.

Однак зазначений вид проведення внутрішнього аудиту має певні проблеми:

- під час проведення внутрішнього аудиту металургійного підприємства суттєво знижується кількість джерел інформації та обмеження роботи з певним видом документації;
- певні труднощі з визначенням щодо реального стану діяльності досліджуємого об'єкту;
- неможливість використання деяких видів аудиторських процедур;
- підвищується ризик збору інформації щодо достовірності та об'єктивності;
- залежність від стійкості роботи інтернет-провайдера;
- можливість загрози хакерських атак та витоку конфіденційної інформації.

Металургійне підприємство має великі обсяги інформації для проведення аудиторських завдань. Майже всі аудиторські дослідження

проводяться вибірковим методом, що дає похибку в отриманні достовірної інформації для досягнення мети відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства. Для проведення повного аналізу бази даних ПрАТ «ДМЗ» пропонуємо в подальшому поруч з програмним забезпеченням Microsoft Office застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення для аудиторських перевірок.

На превеликий жаль український простір автоматизованого спеціалізованого аудиторського програмне забезпечення займали програми країни агресора. Однак вітчизняними розробниками Івахненков С.В та Катеньов І.В. створено програмний комплекс «Івахненков & Катеньов Аудит» [11] який дозволить за допомогою програмно-алгоритмічних модулів провести суцільне дослідження облікових даних об'єктів внутрішнього аудиту металургійного підприємства на предмет коректності та відсутності шахрайства. Зазначений програмний комплекс підтримує платформу 1С, 100% аналізує облікові дані підприємства в процесі чого виявляє допущені помилки та підозрілі моменти. Наявна можливість проводити аналіз з заданою періодичністю (день/тиждень/місяць) або інший проміжок часу. Результати аналізу надаються через систему шифрування каналами Інтернет зв'язку. Схематично роботу програмного комплексу зображено на рис. 3.2.

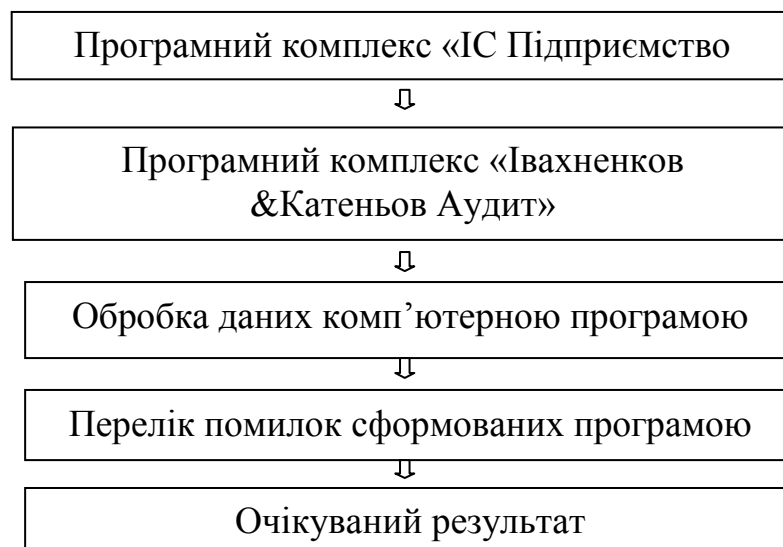

Рис. 3.2. Схема роботи програмного комплексу «Івахненков & Катеньов Аудит»

Однак введення спеціалізованого програмного комплексу потребує значних фінансових вкладень як у його обслуговування так і навчання співробітників для застосування зазначено комплексу в роботі.

Також для обробки великих обсягів інформації можливе використання штучного інтелекту. Зазначене допоможе досягти більшої об'єктивності та надійності при оцінці фінансової звітності металургійного підприємства, обробити великі обсяги інформації, провести більш глибокий аналіз, виявити суттєві розбіжності. Перевагою штучного інтелекту є те, що він швидко навчається та адаптується під нову інформацію.

До оптимізації технології проведення внутрішнього аудиту металургійного підприємства віднесемо такі тенденції, як:

- опрацювання нових способів роботи внутрішнього аудиту на основі гнучких методів та відмова від традиційних методів;
- застосування технологічних засобів для гарантії захисту даних;
- широке застосування кібераудитів для виявлення слабких місць в захисті інформації, керуванні ідентифікації та доступом;
- при укомплектуванні персоналу звертати увагу на талановитих й обдарованих осіб з неординарним (креативним) способом мислення;
- постійний моніторинг та оцінка ризиків для попередження та уявлення підприємства про виникаючі ризики.

Ми вважаємо, що крім звичних видів аудиту на металургійному підприємств відділу внутрішнього аудиту необхідно впроваджувати аудит інноваційної діяльності, що дозволить керівному складу отримати впорядкований та систематизований обсяг даних необхідних для подальших управлінських рішень.

Аудит інноваційної діяльності – це інструмент виявлення та керування можливими ризиками та моніторинг змінювання економічних обставин металургійного підприємства в ході впровадження інновацій. Ціль внутрішнього аудиту інноваційної діяльності металургійного підприємства – оцінка достовірності, своєчасності та повноти інноваційної діяльності

металургійного підприємства. Крім цього під час аудиту інноваційної діяльності буде перевірятися законність прийнятих рішень відповідно до норм чинного законодавства, їх ефективність та відповідність відображення прибутків згідно з обліковою політикою підприємства.

Слід зауважити, що інноваційна діяльність - це джерело ризиків, що є загрозою щодо недоотримання доходів та виникнення додаткових витрат, які базуються на нових технологіях та продуктах. Джерела виникнення ризиків зображено на рисунку 3.3.

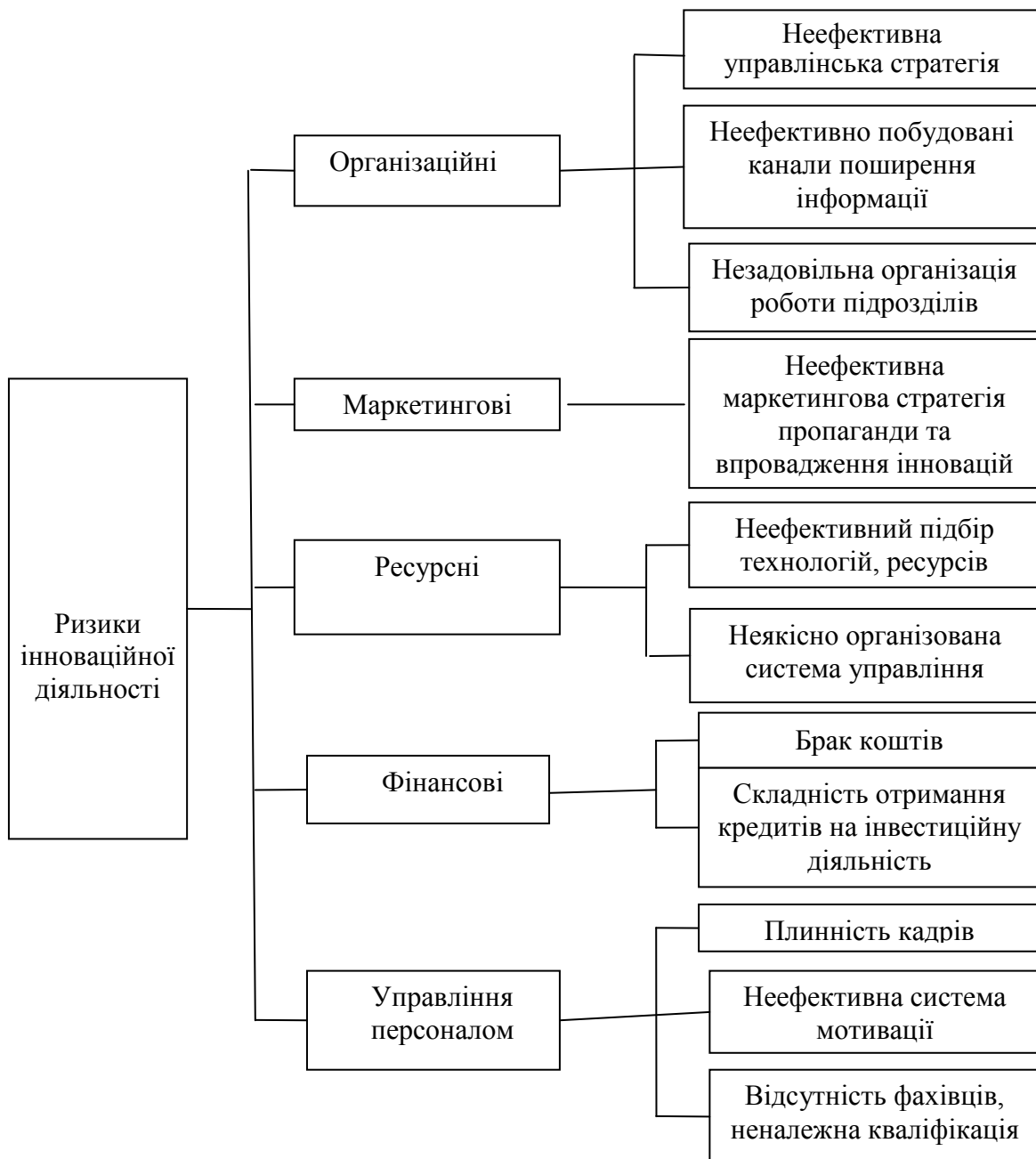

Рис. 3.3. Ризики інноваційної діяльності

При проведенні внутрішнього аудиту інноваційної діяльності металургійного підприємства буде оцінено інноваційний потенціал та інноваційне середовище. Крім цього буде надано оцінку інноваційній позиції та інноваційній активності металургійного підприємства, перевірено витрати, які віднесено до інноваційної діяльності, щодо ефективності. Проведено моніторинг правомірності або неправомірності витрат на заходи інноваційного характеру.

Всі запропоновані вище вдосконалення методики внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві – це удосконалення майбутнього. На сучасному етапі діяльності ПрАТ «ДМЗ» необхідні дієві заходи щодо удосконалення методики внутрішнього аудиту металургійного підприємства.

Для вирішення задачі сьогодення пропонуємо в процесі проведення внутрішнього аудиту металургійного підприємства удосконалити такі ланки, як планування та надання висновків та попередніх рекомендацій.

Так, при попередньому вивченні об'єкту внутрішнього аудиту пропонуємо застосовувати процесний підхід. Тобто розбирати й розуміти логічність та послідовність заходів, що ведуть до утворення продукту (рисунок 3.4)

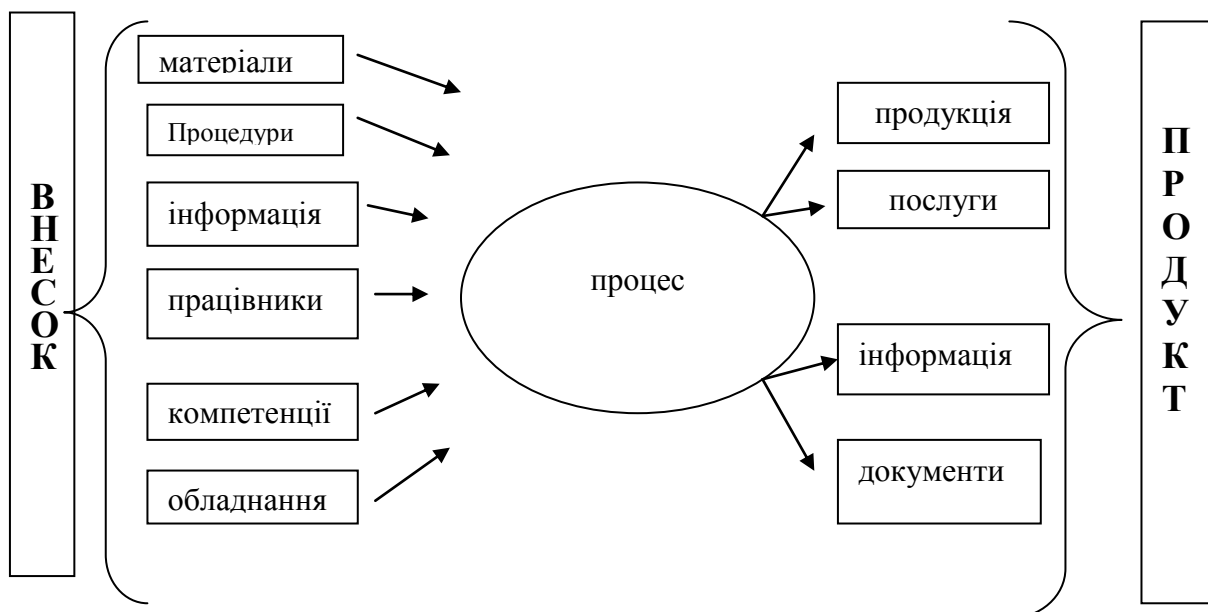

Рис. 3.4. Схематичне зображення процесу

При дослідженні логічного ланцюжка внутрішній аудитор зможе вивчити такі питання:

- чи достатньо/забагато або взагалі відсутні заходи контролю для досягнення цілі?
- чи можливо удосконалити заходу контролю?

Для робочої документації розбір проведеного процесу та послідовність його проведення проводити у вигляді блок-схем. Блок-схеми розробляти у довільному порядку в залежності від професійних суджень внутрішнього аудитора з застосуванням програмного забезпечення (наприклад Microsoft Visio). Після розробки блок-схеми внутрішньому аудитору бажано відповісти на питання та в разі якщо на будь-яке запитання наявна відповідь «ні» її доопрацьовувати. Рекомендовані запитання такі:

- наскільки чітка, повна та зрозуміла блок-схема?
- наскільки в блок-схемі включено всі учасники процесу, визначено їх ролі та відповідальність?
- чи можливо зрозуміти складену блок-схему?

Для удосконалення надання дієвих попередніх рекомендацій щодо проведеного внутрішнього аудиту металургійного підприємства пропонуємо проводити аналіз причино-наслідкових зв'язків. Схематично причинно-наслідковий зв'язок можливо зобразити наступним чином (рисунок 3.5)

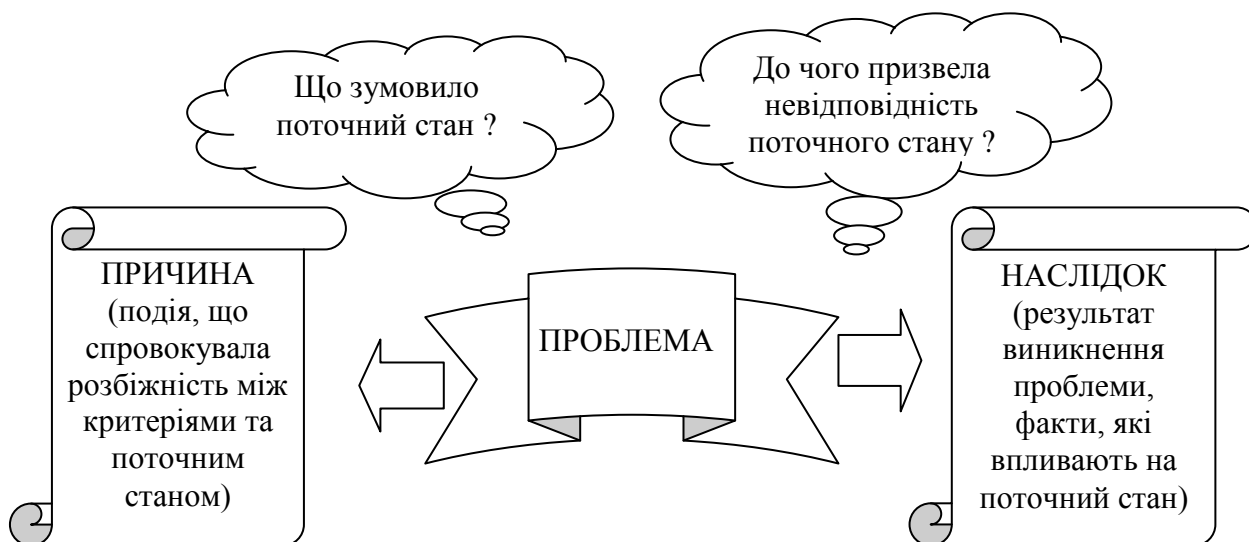

Рис. 3.5. Схема причинно-наслідкового зв'язку

Причина – це процес, що під час свого існування викликає не відповідності. Під причиною ховається першопричина, що створює корінь проблеми. Причиною проблеми є явище, яке викликало невідповідність між критерієм та поточним станом об'єкту внутрішнього аудиту металургійного підприємства. Наслідки можуть бути, як потенційними (можливість появи проблеми, яка ще не виникла або могла бути не встановлена) так і реальними (впливають на поточний стан).

Висновки до III розділу

1. Для удосконалення організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві пропонуємо доповнити посадові інструкції внутрішніх аудиторів наступним чином: в розділі обов'язки доповнити пунктом щодо збереження та повернення отриманих для перевірки документів; брати участь у програмах спрямованих на підвищення кваліфікації внутрішнього аудитора. Доповнити розділом зобов'язання таким чином: внутрішні аудитори несуть персональну відповідальність щодо якості та своєчасності виконання внутрішнього аудиторського завдання у відповідності до функцій та завдань, що передбачені посадовими інструкціями; внутрішні аудитори не допускають перекручення та невідповідності внутрішньої аудиторської перевірки реальному стану речей; внутрішні аудитори дотримуються режиму конфіденційної інформації, що стала відома під час виконання службових обов'язків.

2. Впровадити моніторинг внутрішнього середовища відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства в частині виявлення нераціональності або нечіткого розподілу обов'язків, повноважень та відповідальності внутрішніх аудиторів.

3. Для оцінки компетентності внутрішнього аудитора впровадити в роботу моніторинг процесу виконання внутрішнього аудиту начальником відділу внутрішнього аудиту за кожним співробітником.

4. Для підвищення якості внутрішнього аудиту пропоную впровадити постійний професійний розвиток внутрішніх аудиторів. Для професійного розвитку застосовувати інструмент швидкого навчання. Ціль якого проводити навчання без відриву від роботи.

5. Необхідно проводити ідентифікацію ризиків, що можуть вплинути на діяльність металургійного підприємства.

6. Для оцінки ризиків проведення внутрішніх аудитів в ПрАТ «ДМЗ» доцільне проведення SWOT-аналізу.

7. Крім звичних видів аудиту на металургійному підприємств відділу внутрішнього аудиту необхідно впроваджувати аудит інноваційної діяльності, що дозволить керівному складу отримати впорядкований та систематизований обсяг даних необхідних для подальших управлінських рішень.

8. Для обробки великих обсягів інформації можливе використання штучного інтелекту, що допоможе досягти більшої об'єктивності та надійності при оцінці фінансової звітності металургійного підприємства, обробити великі обсяги інформації, провести більш глибокий аналіз, виявити суттєві розбіжності. Перевагою штучного інтелекту є те, що він швидко навчається та адаптується під нову інформацію.

9. Впровадження оцінки якості внутрішнього аудиту металургійного підприємства забезпечити на двох рівнях: постійний моніторинг діяльності внутрішнього аудиту в ході організації, проведення, та реалізації результатів аудиторських завдань; проведення періодичної оцінки якості підрозділу внутрішнього аудиту. Постійний моніторинг дозволить керівнику внутрішнього аудиту металургійного підприємства контролювати діяльність відділу у відповідності до чинних нормативно-правових документів. Періодична оцінка якості - виявляти слабкі місця в організації своєї роботи, брати досвід та кращі напрацювання від своїх співробітників.

10. При впровадженні камеральних перевірок застосовувати хмарні технології. Унікальність зазначеної технології в тому, що комп'ютерні

ресурси надаються внутрішньому аудитору металургійного підприємства як онлайн-сервіс. Дані керуються на будь-якій пристрої внутрішнього аудитора (комп'ютері, планшеті, смартфоні тощо), а знаходяться на віддаленому інтернет-сервері.

11. Удосконалити методику внутрішніх аудитів металургійного підприємства шляхом застосування процесного підходу та впровадження блок-схем при плануванні. На етапі надання попередніх рекомендацій та висновків проводити аналіз причинно-наслідкових зв'язків.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Глобальна криза 2008 року дала поштовх до не стабільності фінансово-економічної ситуації в світі та глибокої економічної кризи в Україні. Пандемія COVID-19 та воєнні дії зі сторони країни агресора загострили й без того шатку фінансову ситуацію, як в Україні так і в діяльності металургійних підприємств. Для поліпшення фінансово-економічної ситуації металургійних підприємств необхідно проводити удосконалення діяльності, розроблювати стратегії, проводити оцінку ризиків для планування подальшої діяльності. З метою стратегічного та довгострокового розвитку на великих та середніх підприємствах України створюють відділи внутрішнього аудиту. Не виключення металургійне підприємство ПрАТ «ДМЗ» в якому для розробки стратегій та надання відповідних рекомендацій, щодо удосконалення роботи структурних підрозділів працює відділ внутрішнього аудиту.

Для надання належних та об'єктивних рекомендацій необхідний певний розвиток та удосконалення роботи всередині самого відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства. З проведеного дослідження організації технології внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві можливо зробити певні висновки:

1. Робота відділу внутрішнього аудиту виявляє певні можливості для підвищення потенціалу металургійного підприємства, що може призвести до значної економії коштів.

2. Мета внутрішнього аудиту – удосконалення системи управління та внутрішнього контролю на металургійному підприємстві, запобігання фактам незаконного, неефективного та не результативного використання фінансів, дотримання принципів і процедур бухгалтерського обліку, повноти та достовірності фінансової та іншої звітності, виникнення помилок чи інших недоліків через надання незалежних й об'єктивних висновків та рекомендацій.

3. Нормативно-правове забезпечення діяльності внутрішнього

аудиту в Україні на не фінансових підприємствах досить слабе, оскільки діяльність відділів внутрішнього аудиту на недержавних підприємствах має добровільний порядок. Затверджені методологічні методики, щодо діяльності внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві на державному рівні відсутні.

4. У своїй діяльності внутрішні аудитори металургійного підприємства використовують Міжнародні стандарти аудиту та Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, «Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» та «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління».

5. Методика організації внутрішнього аудиту на металургійному підприємстві не відповідає «Методичним рекомендаціям з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах» та «ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління» в наступних частинах:

- оцінки та підвищення якості внутрішнього аудиту;
- оцінки ефективності внутрішнього аудиту;
- оцінки компетентності внутрішнього аудитора.

6. Завдання, функції, права та обов'язки відділу внутрішнього аудиту ПрАТ «ДМЗ» затверджено положенням. Проте на металургійному підприємстві посадові інструкції працівників відділу внутрішнього аудиту потребують доусконалення.

7. Планування внутрішнього аудиту металургійного підприємства ґрунтується на документально оформлених ризиках, які формуються щонайменше раз на рік з урахуванням побажань та очікувань наглядової ради металургійного підприємства.

8. Об'єктом внутрішнього аудиту можуть бути різноманітні сфери діяльності металургійного підприємства (організаційно-економічні, облікові, виробничі) яким можливо провести кількісну та якісну перевірку.

9. Інформацію щодо об'єкту аудиту внутрішні аудитори отримують з установчих документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, аудиторських висновків з попередніх перевірок, нормативно-довідкового забезпечення, письмових пояснень посадових осіб тощо.

10. Для збору доказів на металургійному підприємстві застосовують різноманітні аудиторські процедури: інспектування, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, запит, аналітичні процедури. Масштаб аудиторської процедури регулюється розміром вибірки в залежності від ризику.

Удосконалення організації та методики внутрішнього аудиту на ПрАТ «ДМЗ» передбачає:

1. Доопрацювання посадових інструкції відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства шляхом доповнення розділу обов'язки та створення розділу зобов'язання.

2. Впровадження моніторингу внутрішнього середовища відділу внутрішнього аудиту металургійного підприємства в частині виявлення нераціональності або нечіткого розподілу обов'язків, повноважень та відповідальності внутрішніх аудиторів.

3. Організацію внутрішнього аудиту у відповідності до «Методичних рекомендацій з організації внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах». Так, для оцінки компетентності внутрішнього аудитора впровадити в роботу моніторинг процесу виконання внутрішнього аудиту начальником відділу внутрішнього аудиту за кожним співробітником. Для оцінки якості внутрішнього аудиту металургійного підприємства забезпечити: постійний моніторинг діяльності внутрішнього аудиту в ході організації, проведення, та реалізації результатів аудиторських завдань та проведення періодичної оцінки якості підрозділу внутрішнього аудиту. Впровадження дозволить керівнику внутрішнього аудиту металургійного підприємства контролювати діяльність відділу у відповідності до чинних нормативно-правових документів; співробітникам виявляти слабкі місця в

організації своєї роботи, брати досвід та кращі напрацювання від своїх співробітників. Для підвищення якості внутрішнього аудиту пропонуємо впровадити постійний професійний розвиток внутрішніх аудиторів. Для професійного розвитку застосовувати інструмент швидкого навчання. Ціль якого проводити навчання без відриву від роботи.

4. Проводити ідентифікацію ризиків, що можуть вплинути на діяльність металургійного підприємства. Запровадити збір та систематизацію інформації, щодо ризиків в їх роботі від всіх структурних підрозділів. Для оцінки ризиків проведення внутрішніх аудитів в ПрАТ «ДМЗ» доцільне проведення SWOT-аналізу.

5. Застосовувати хмарні технології при проведенні камеральних перевірок. Унікальність зазначеної технології в тому, що комп'ютерні ресурси надаються внутрішньому аудитору металургійного підприємства як онлайн-сервіс. Дані керуються на будь-якому пристрої внутрішнього аудитора (комп'ютері, планшеті, смартфоні тощо), а знаходяться на віддаленому інтернет-сервері.

6. Для обробки великих обсягів інформації застосовувати використання штучного інтелекту. Зазначене допоможе досягти більшої об'єктивності та надійності при оцінці фінансової звітності металургійного підприємства, обробити великі обсяги інформації, провести більш глибокий аналіз, виявити суттєві розбіжності. Перевагою штучного інтелекту є те, що він швидко навчається та адаптується під нову інформацію.

7. Удосконалити такі ланки процесу проведення внутрішнього аудиту, як планування та надання попередніх рекомендацій за результати проведеного внутрішнього аудиту. При попередньому вивченні об'єкту внутрішнього аудиту пропонуємо застосовувати процесний підхід та створення блок-схем. Для удосконалення надання дієвих попередніх рекомендацій щодо проведеного внутрішнього аудиту металургійного підприємства проводити аналіз причино-наслідкових зв'язків.

8. Впровадження аудитів інноваційної діяльності, що дозволить

керівному складу металургійного підприємства отримати впорядкований та систематизований обсяг даних необхідних для подальших управлінських рішень. При застосуванні зазначеного виду внутрішнього аудиту буде перевірятися законність прийнятих рішень відповідно до норм чинного законодавства, їх ефективність та відповідність відображення прибутків згідно з обліковою політикою підприємства. Проводиться моніторинг правомірності або неправомірності витрат на заходи інноваційного характеру.

9. При проведенні внутрішніх аудитів металургійного підприємства застосовувати спеціалізована програмне забезпечення. Так застосування спеціалізованого програмного забезпечення «Івахненко & Катеньов Аудит» дозволить 100% проаналізувати облікові дані підприємства в процесі чого виявить допущені помилки та підозрілі моменти. Наявна можливість проводити аналіз з заданою періодичністю (день/тиждень/місяць) або інший проміжок часу. Результати аналізу надаються системою шифрування каналами Інтернет зв'язку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu?fbclid=IwAR3PCFlqK2h2JWyybx2-JJ9vO4QSapwhA_FghfUYeBhHzZDfoDiXZn5NzKI (Дата звернення 14.08.2023).
2. International Ethics Standards Board for Accountants URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu?fbclid=IwAR3PCFlqK2h2JWyybx2-JJ9vO4QSapwhA_FghfUYeBhHzZDfoDiXZn5NzKI (Дата звернення 14.08.2023).
3. Python: Структури даних. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Michigan+PDS101+2023_T3
4. Аудит: методика і організація: навчальний посібник. Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова 2017. 319с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141489401.pdf> (Дата звернення 14.09.2023).
5. Бюджетний кодекс України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17?find=1&text=26+%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F#w1_1 (Дата звернення 20.08.2023).
6. Візуалізація даних. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+DV101+2016_T3
7. Гільдія професійних внутрішніх аудиторів України URL: <http://gildia.kiev.ua/wp-content/uploads/2018/03/Statut-Nova-redaktsiya.pdf> (Дата звернення 20.08.2023).
8. Дмитренко О.М. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту на підприємстві. С.120-123 URL:

http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/1626/1/Naukovi_chut_2013_to_m_2_120-123.pdf (Дата звернення 14.09.2023).

9. ДСТУ ISO 19011:2019. Настанови щодо проведення аудитів систем управління. [Чинний від 2021-01-01]. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_19011_2019.pdf (Дата звернення 12.09.2023).

10. ДСТУ ISO 9001 : 2015 (ISO 9001 : 2015.IDT). Системи управління якістю. Київ. ДП “УкрНДНЦ”. 2016. 22 с. URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf> (Дата звернення 12.09.2023).

11. Івахненко & Катеньов Аудит. URL: <https://ivakhnenkovaudit.info/IK/home.htm>

12. Кодекс етики внутрішніх аудиторів: наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2011 № 1217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text> (Дата звернення 23.09.2023).

13. Крутова А.С., Семенець А.О. Нормативно-правове забезпечення внутрішнього аудиту: вітчизняний досвід та світова практика. *Бізнесінформ*. 2018. №12. С. 309-316. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-12_0-pages-309_316.pdf (Дата звернення 20.08.2023).

14. Кулаковська Л.П. Основи аудиту: навчальний посібник. Житомир. ЖІТІ. 2000 URL: <https://westudents.com.ua/glavy/7780-normativna-baza-ta-vikoristannya-v-audit.html> (Дата звернення 14.09.2023).

15. Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в акціонерних підприємствах. Національна комісія цінних паперів та фондового ринку від 08.09.2011 № 1261. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/metodichn-rekomendats-z-organizats-vnutrshnyogo-audit-u-v-aktsonernih-tovaristvah/> (Дата звернення 27.12..2023).

16. Міжнародний стандарт аудиту 220 «Управління якістю

фінансової звітності» URL:
[https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_\(Revised\)_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_(Revised)_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (Дата звернення 24.09.2023).

17. Міжнародний стандарт аудиту 315 (переглянутий в 2019 році) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення» URL:
[https://mof.gov.ua/storage/files/2_ISA_315_\(Revised_2019\)_Full_Standard_and_Conforming_Amendments_\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2_ISA_315_(Revised_2019)_Full_Standard_and_Conforming_Amendments_(uk).pdf) (Дата звернення 24.09.2023).

18. Міжнародний стандарт супутніх послуг 4400 (переглянутий), «Завдання з узгоджених процедур» (International Standard on Related Services (ISRS) 4400 (Revised), Agreed-Upon Procedures Engagements) URL:
https://mof.gov.ua/storage/files/3_ISRS_4400_Revised_Final_Text_of_Full_Standard_uk.pdf (Дата звернення 24.09.2023).

19. Міжнародний стандарт управління якістю 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» URL:
[https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (Дата звернення 24.09.2023).

20. Міжнародний стандарт управління якістю 2 «Перевірки якості завдання» URL:
https://mof.gov.ua/storage/files/5_ISQM_2_Final_Standard_Not_Formatted_uk.pdf (Дата звернення 24.09.2023).

21. Міжнародні стандарти аудиту 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів». URL:
[https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (Дата звернення 27.12..2023).

22. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту URL: <https://www.theiia.org/globalassets/site/standards/mandatory-guidance/ippf/2017/ippf-standards-2017-ukrainian.pdf>(Дата звернення 24.09.2023).

23. Міжнародні стандарти фінансової звітності URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
24. Основи корпоративних фінансів. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Illinois+CF_I101+2023_T3
25. Петрик О.А. колективна Монографія. Аудит в умовах сталого розвитку:сучасні виклики та перспективи. Київ. 2021.С.145-153 URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/%D0%90%D0%A3%D0%94%D0%98%D0%A2_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80_-%D0%B7%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4-%D0%9E.%D0%90.-%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BA.pdf(Дата звернення 11.11.2023).
26. Полякова Л.М.Інформаційне забезпечення проведення аудиту. Львівський політехнічний національний університет 2007. С.437-440. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/6ae260e8-0e3e-4505-ad8a-a67e650cd975/content> (Дата звернення 14.09.2023).
27. Початок роботи з ChatGPT. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GPT101+2023_T1
28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
29. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (Дата звернення 14.09.2023).
30. Про внесення змін до Порядку ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності: наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2023 № 329. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1321-23#Text> (Дата звернення 06.11.2023).
31. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та

Інструкції про його застосування. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

32. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

33. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

34. Про затвердження Положення про порядок повідомлення суб'єктом аудиторської діяльності Національного банку України про встановлені факти порушення законодавства, суттєвої загрози, наявності модифікованої думки та наявну щодо цих фактів інформацію: постанова правління Національного банку України від 14.03.2023 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022500-23#Text> (Дата звернення 23.09.2023).

35. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text> (Дата звернення 20.08.2023).

36. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності. Наказ Міністерства статистики України від 11.03.1996 № 67 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067202-96#Text> (Дата звернення 23.12.2023).

37. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів. Наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2007 № 732. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text> (Дата звернення 23.12.2023).

38. Проскуріна М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика. Монографія. Київ. 2011. 742с. URL: <http://elar.nung.edu.ua/handle/123456789/5036> (Дата звернення 14.09.2023).

39. Пушкар М.С. Розробка наукової теорії аудиту - вимога часу. *Інноваційна економіка*. 2022. № 1 (90).С. 104-116. URL: <http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/895/974> (Дата звернення 14.09.2023).
40. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту. Тернопіль. Економічна думка 1998,196 с URL: <https://buklib.net/books/21880/> (Дата звернення 14.09.2023).
41. Слободяник Ю.Б., Зварич Л.В. Внутрішній аудит. Суми ТОВ «ВПП «Фабрика друку». 2018. 248 с.
42. Слюсаренко В.Є. Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. Монографія. Ужгород. 2014. 148с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9339/1/%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f_%d1%81%d0%bb%d1%8e%d1%81%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be1_.pdf (Дата звернення 14.09.2023).
43. Ткаченко О. С., Роздайбіда Н.В. Аудит підприємств аграрного сектору. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи*: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р.: Дніпро: ДДАЕУ, 2023. С.104-107.
44. Ткаченко О.С., Роздайбіда Н.В. Сучасний стан аудиту в Україні. *Молодь, наука, бізнес: традиційні й нові аспекти досліджень*: тези доповідей науково-практичної конференції 29.03-31.03.2023 р.: Дніпро: Друкарня «Стандарт» (ПП Бойко В.В.). 2023 р. С. 152-155.
45. Ткаченко О.С., Роздайбіда Н.В. Вивчення внутрішнього аудиту на не фінансових підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2023. № 9. С.191- 196
46. Фільштейн Л. М. , Бондар Ю.А. Основні аспекти внутрішнього аудиту як складової системи аудиту Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2015. № 28. С.118-130. URL: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/28/15.pdf> (Дата звернення

14.09.2023).

47. Чумакова І.Ю., Коваль Ж.Г. Сутність функцій внутрішнього аудиту в системі державного управління. *Наукові праці НДФІ*. 2016. №3(76). С.135-147. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_16_03_135_uk.pdf.

48. Шкіря Н.Л., Нікульникова Т.Г., Залізняк .В. Аудит: навчальний посібник. Львів: Магнолія, 2006. 223с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка майна та капіталу ПРАТ «ДМЗ» за 2018-2022 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення у % 2022р. до 2018р.
	Майно - усього	4971055	4481581	4632625	3498806	3132677	63,02
1	Необоротні активи	1714624	1935414	2238295	2398966	1870160	109,07
1.1	Основні засоби	1535029	1468046	1436661	1868645	1636123	106,59
2	Оборотні активи	3256431	25400305	2394330	1099840	1262517	38,77
2.1	Запаси	665218	841274	1385290	488545	481 218	72,34
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	2465385	1685240	866878	554336	399555	16,21
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	58958	183594	118929	50679	344734	584,71
2.4	Інші оборотні активи	66870	21776	23533	6280	11810	17,66
	Капітал - усього	4971055	4481581	4632625	349806	3132677	63,02
4.	Власний капітал	5661909	3396265	471025	1800972	2172880	38,38
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	574994	574994	574994	574994	574994	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	10632964	7877846	5103650	5299778	5305557	49,90
5.1	Довгострокові зобов'язання	3272404	572736	592407	966914	3297477	100,77
5.2	Поточні зобов'язання	7360560	7305110	4511243	4332864	2008080	27,28
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	6879479	7083623	1686506	1358816	580977	8,45

ДОДАТОК Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ПРАТ «ДМЗ» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
Вихідна інформація, тис. грн							
1	Вартість основних засобів на початок року	4074926	4130996	4140888	4306369	5083956	124,76
2	Надійшло за рік	4445140	4940926	4908944	6121424	5910607	132,97
3	Вибуло за рік	1723948	1674220	1991581	2407633	1865285	108,20
4	Вартість основних засобів на кінець року	4130996	4140888	4306369	5083956	5613846	135,90
5	Нараховано амортизації за рік	182941	76875	196866	345603	762412	416,75
6	Знос основних засобів: а) на початок року	2413026	2595967	2672842	2869708	3215311	133,25
	б) на кінець року	2595967	2672842	2869708	3215311	3977723	153,23
Показники руху основних засобів							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	56070	9892	165481	777587	529890	945,05
8	Темп зростання (зниження), %	101,38	100,24	104,00	118,06	110,42	9,05
9	Темп приросту (зменшення), %	1,38	0,24	4,00	18,06	10,42	9,05
10	Коефіцієнт оновлення, %	107,60	119,32	113,99	120,41	105,29	-2,32
11	Коефіцієнт вибуття, %	42,31	40,53	48,10	55,91	36,69	-5,62
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	1,53	1,27	1,52	1,55	1,46	-0,07
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	38,78	33,88	40,57	39,33	31,56	-7,22
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	1,26	0,20	3,37	12,70	8,97	7,70
15	Період обороту, років	22,43	53,80	21,45	13,59	7,02	31,28
Показники функціонального стану основних засобів							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	59,22	62,84	64,55	66,64	63,24	4,03
	б) на кінець року	63,71	64,70	69,30	74,66	78,24	14,53
17	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	40,78	37,16	35,45	33,36	36,76	-4,03
	б) на кінець року	36,29	35,30	30,70	25,34	21,76	-14,53

ДОДАТОК В

Фінансові результати діяльності ПРАТ «ДМЗ», тис. грн.

№ з/п	Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення у % 2022р. до 2018р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10075677	15775022	11937213	8224404	4460259	44,27
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	9850690	14846405	10927343	8294857	4035249	40,96
	б) адміністративні витрати;	67694	169409	314233	211690	215819	318,82
	в) витрати на збут;	347092	556251	703982	591445	1794678	517,06
	г) інші операційні витрати.	579700	366001	93490	198403	966251	166,68
3	Валовий прибуток (збиток)	224987	928617	1009870	-70453	425010	188,90
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2,23	5,89	8,46	-0,86	9,53	7,30
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	0	190571	93439	54115	0	-
6	Фінансові та інвестиційні доходи	1279697	2346354	2976839	3227	838594	65,53
7	Фінансові та інвестиційні витрати	860940	223951	292485	210582	311743	36,21
8	Фінансовий результат до оподаткування	0	2312974	2777793	0	0	-
9	Чистий прибуток (збиток)	0	2379983	2946457	0	0	0
10	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0	15,09	24,68	0	0	0
11	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	0	256,29	291,77	0	0	0

ДОДАТОК Д

Оцінка фінансової стійкості ПРАТ «ДМЗ» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення у % 2022р. до 2018р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	1.14	0.76	0.1	5.15	0.69	60.9
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	2.14	1.76	1.1	15.15	1.69	79.18
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	0.53	0.43	0.09	0.34	0.41	76.91
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	1.88	2.32	10.84	2.94	2.44	130.02
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0.63	0.86	0.44	0.65	0.4	62.68
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0.31	0.07	0.12	0.18	0.62	201.95
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	7219689	2033587	-	368920	3600197	49.87
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	2.22	0.8	-0.49	0.34	2.85	128.62
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	10.85	2.42	-0.85	0.9	7.48	68.93
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0.01	0.03	0.04	0.01	0.05	873.21
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0.44	0.52	0.61	0.63	0.68	152.7
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0.31	0.33	0.31	0.53	0.52	169.13
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0.63	0.65	0.67	0.63	0.71	112.82
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	1.9	1.32	1.07	0.46	0.68	35.55

ДОДАТОК Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ПРАТ «ДМЗ», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
1. Оцінка ліквідності								
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	58958,00	183594	118929	50679	344734	584,71
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	2532255	1712878	890411	560616	411365	16,25
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	665218	841274	1385290	-	481218	72,34
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	6879479	7083623	1686506	1358816	580977	8,45
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	117041	132260	2117812	2677569	1012211	864,83
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	3272404	572736	592407	966914	3297477	100,77
2. Оцінка платоспроможності								
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,01	0,03	0,03	0,01	0,17	2143,24
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,34	0,26	0,22	0,14	0,37	108,07
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	0,44	0,35	0,53	0,25	0,63	142,11
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	0,47	0,57	0,91	0,66	0,59	126,30
3. Оцінка оборотності оборотних активів								
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	10075677	15775022	11937213	8224404	4460259	44,27
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	2487402	2898368	2467317	1747085	1181178	47,49
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	4,05	5,44	4,84	4,71	3,78	93,22
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,25	0,18	0,21	0,21	0,26	107,27
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	89	66	74	76	95	107

ДОДАТОК Ж

Оцінка ділової активності ПРАТ «ДМЗ» за 2018-2022 рр.

№ з/п	Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10075677	15775022	11937213	8224404	4460259	44,27
2	Середньорічна вартість капіталу	4253010	4726318	1933645	2491215	1741242	40,94
3	Середньорічна вартість необоротних активів	5552370	4529087	1933645	1135998	1986926	35,79
4	Середньорічна вартість оборотних активів	1765608	1825019	2086854	2318630	2134563	120,90
5	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	528095	753246	1113282	936917	484881	91,82
6	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	1663287	2075312	1276059	710607	476945	28,67
7	Середньорічна вартість власного капіталу	5552370	4529087	1933645	1135998	1986926	35,79
8	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	5478517	6981551	4385064	1522661	969896	17,70
Показники ділової активності							
9	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	2,37	3,34	2,62	3,30	2,56	108,12
10	Фондовіддача необоротних активів, грн	1,81	3,48	6,17	7,24	2,24	123,70
11	Коефіцієнт обертання оборотних активів	5,71	8,64	5,72	3,55	2,09	36,62
12	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	63	42	63	101	172	273
13	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	19,08	20,94	10,72	8,78	9,20	48,21
14	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	19	17	34	41	39	207
15	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	6,06	7,6	9,35	11,57	9,35	154,38
16	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	59	47	38	31	38	65
17	Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,81	3,48	6,17	7,24	2,24	123,7
18	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	198	103	538831	3850	160	81

Додаток П

Міжнародні стандарти аудиту, щодо аудиторської документації

№п з/п	Міжнародний стандарт аудиту (МСА), параграфи	Характеристика положень МСА
1	МСА 210 «Узгодження умов завдань з аудиту», параграфи 10–12	Узгоджені умови завдання з аудиту записуються у листі-угоді про проведення аудиту чи в іншій належній формі письмової угоди
2	МСА 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності», параграфи 24–25	Включення до аудиторської документації: питань, виявлених стосовно дотримання етичних вимог; висновків щодо дотримання вимог незалежності; висновків щодо продовження стосунків з клієнтами; характеру та обсягів консультацій. Відповідальний за перевірку контролю якості завдання повинен задокументувати інформацію, що процедури виконано, перевірку контролю якості завдання завершено на дату звіту аудитора
3	МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності», параграфи 4447	Аудитор повинен включити в аудиторську документацію інформацію щодо розуміння суб'єкта господарювання, його середовища та ризиків суттєвого викривлення; дії у відповідь на оцінені ризики; повідомлення інформації про шахрайство управлінському персоналу, тим, кого наділено найвищими повноваженнями, регуляторним органам; обґрунтування висновку про ризик суттєвого викривлення внаслідок шахрайства
4	МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів під час аудиту фінансової звітності», параграф 29	Включення до аудиторської документації виявленого або підозрюваного недотримання вимог законодавчих і нормативних актів та результатів обговорення з управлінським персоналом і з тими, кого наділено найвищими повноваженнями, та іншими сторонами, які є сторонніми відносно суб'єкта господарювання
5	МСА 260 (переглянутий) «Повідомлення інформації тим, кого наділено найвищими повноваженнями», параграф 23	Порядок документування інформації щодо повідомлення тих, кого наділено найвищими повноваженнями а також порядок надання інформації в усній формі. Якщо інформація про питання повідомлялася в письмовій формі, аудитор повинен зберігати копію повідомлення як частину аудиторської документації
6	МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», параграф 12	Включення в аудиторської документації: загальної стратегії аудиту; плану аудиту; будь-яких значних змін, внесених під час виконання завдання з аудиту, в загальну стратегію та план аудиту, а також причини цих змін
7	МСА 315 (переглянутий) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», параграф 32	Приклади питань, які аудитор може розглянути при отриманні розуміння суб'єкта господарювання: бізнесові операції (характер джерел прибутку, спосіб ведення діяльності, географічне положення, основні клієнти, діяльність та витрати на дослідження та розробки); інвестиції та інвестиційна діяльність; фінансування та фінансова діяльність; практика фінансового звітування (облікові принципи, визнання доходів, облік справедливих цін, облік незвичайних операцій)
8	МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту», параграф 14	Включення до аудиторської документації таких сум, а також чинників, використаних для їх визначення: суттєвість на рівні фінансової звітності в цілому; рівень або рівні суттєвості для окремих класів операцій, залишків рахунків і розкриття інформації; суттєвість для виконання аудиторських процедур; інформацію щодо будь-яких переглядів під час виконання аудиту
9	МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики», параграфи 28–30	Аудитор повинен включити до складу аудиторської документації: дії у відповідь для вирішення проблем оцінених ризиків, характер, час та обсяг виконаних аудиторських процедур; зв'язок процедур з оціненими ризиками; результати аудиторських процедур
10	МСА 450 «Оцінювання викривлень, виявлених під час аудиту», параграф 15	Включення в аудиторську документацію: сум, нижчих за які викривлення можна вважати незначними; усіх викривлень, акумульованих під час аудиту, та чи було їх виправлено; висновок аудитора щодо суттєвості не виправлених викривлень, взятих окремо або в сукупності, та основу такого висновку

Продовження додатку П

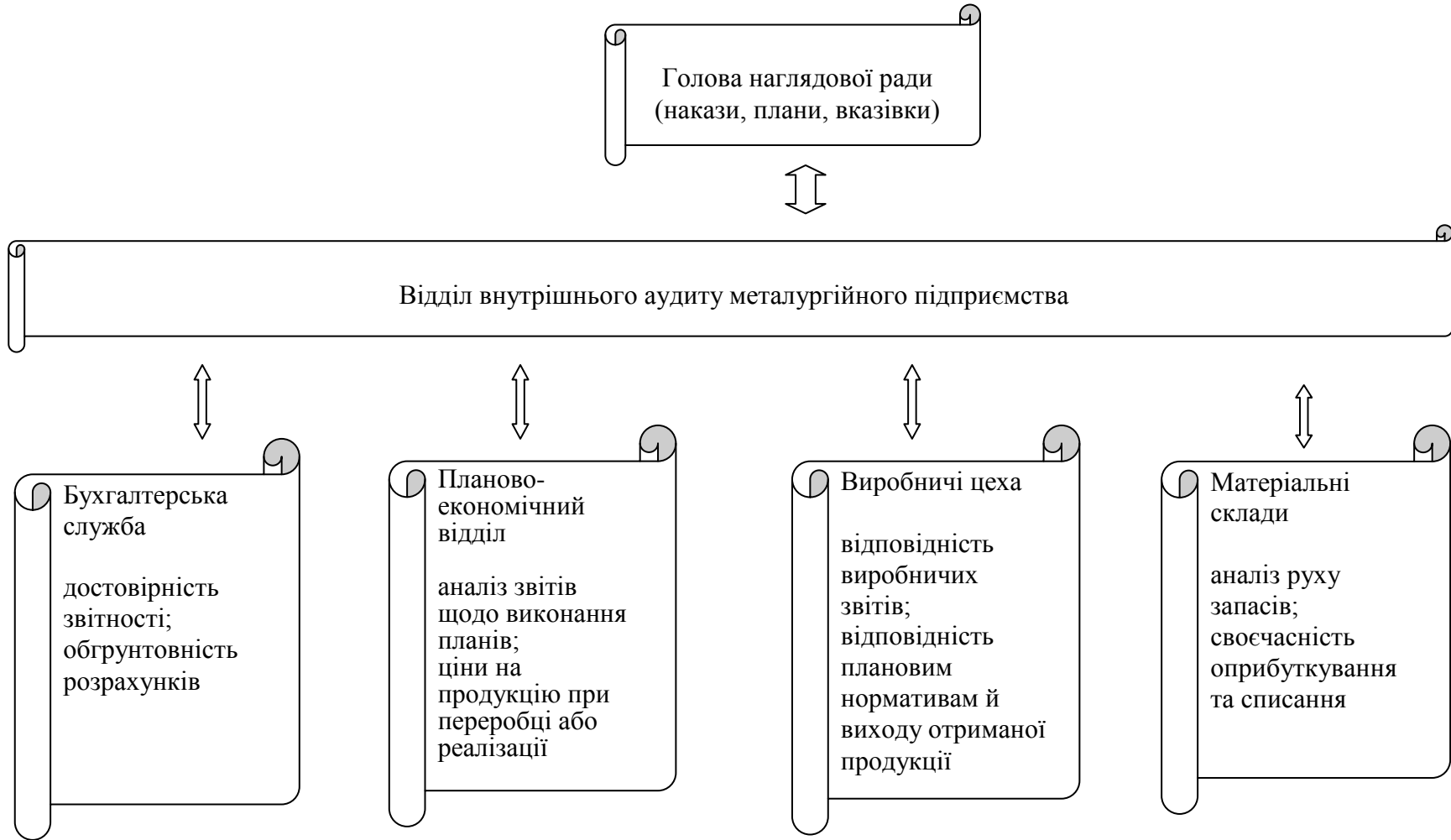
11	МСА 540 «Аудит облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації», параграф 23	Аудитор повинен включати до аудиторської документації: основу для висновків аудитора щодо обґрунтованості облікових оцінок та розкриття інформації про них, що призводить до значних ризиків; ознаки можливої упередженості управлінського персоналу за їх наявності
12	МСА 550 «Пов'язані сторони», параграф 28	Порядок включення до аудиторської документації назви виявлених пов'язаних сторін і характер відносин між пов'язаними сторонами
13	МСА 600 «Особливі положення щодо аудиту фінансової звітності групи (включаючи роботу аудиторів компонентів)», параграф 50	Порядок документування групою із завдання питань щодо: аналізу компонентів із зазначенням значущих компонентів і типу робіт, виконаних щодо фінансової інформації компонентів; характеру часу та обсягу участі команди із завдання для групи в роботі, виконаній аудитором компонентів; обмін письмовою інформацією між командою із завдання для групи та аудитором компонентів про вимоги команди із завдання для групи
14	МСА 610 (переглянутий в 2013 р.) «Використання роботи внутрішніх аудиторів», параграфи 3637	Зовнішній аудитор повинен включити до аудиторської документації інформацію щодо роботи відділу внутрішнього аудиту (за його наявності): оцінку організаційного статусу відділу внутрішнього аудиту; рівня компетентності внутрішніх аудиторів; характеру та обсягу використаної роботи; аудиторські процедури, виконані зовнішнім аудитором для оцінювання достатності використаної роботи
15	МСА 720 (переглянутий) «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації» – параграф 25	Розглядає порядок включення до аудиторської документації: інформації про процедури, виконані згідно з цим МСА; остаточний варіант іншої інформації, щодо якої аудитор виконав роботу, яка вимагається згідно з цим МСА
16	МСКЯ 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги», параграфи 57-59	Фірма повинна встановити політики і процедури: що вимагають наявності відповідної документації, яка б надавала докази функціонування кожного елемента її системи контролю якості; що вимагають зберігання документації протягом часу, достатнього для того, щоб особи, які виконують процедури моніторингу, могли оцінити дотримання фірмою вимог своєї системи контролю якості; які вимагають документування скарг і звинувачень та відповідей на них

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ПРАТ «ДМЗ»

№ з/п	Показники	2018р.		2019р.		2020р.		2021р.		2022р.		Питома вага (Vi, %) в інтегровано-му показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	0,44	4	0,3	3	0,53	5	0,25	2	0,63	5	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,34	5	0,26	4	0,22	4	0,14	2	0,37	5	8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	59,43	10	47,36	10	38,48	10	31,1	10	38,5	10	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	38,24	10	60,51	9	86,51	8	96,4	8	55,72	10	9
2.3	Період оборотності активів, днів	198,38	10	103,36	10	58,31	10	49,73	10	160,37	10	9
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	213,9	0	175,78	0	110,17	0	1515,06	0	169,36	0	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	221,71	10	80,05	10	-49,07	0	33,54	10	285,16	10	9
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	0	5	14,66	10	23,27	10	0	5	0	5	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	0	5	48,94	10	60,96	10	0	5	0	5	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	0	5	51,07	10	143,06	10	0	5	0	5	9
5	Інші показники											
5.1		62,84	6	64,55	6	66,64	6	63,24	6	70,86	5	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	25,53	9	23,09	9	27,5	9	13,89	10	14,03	10	5
	Інтегрований показник фінансового стану	6,54		7,64		6,81		6,01		6,60		100
	Рейтинг фінансового стану	Б		А		Б		Б		Б		-

ДОДАТОК 3

Взаємозв'язок структурних підрозділів ПрАТ «ДМЗ»

ДОДАТОК Л

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова

Наглядової ради

Приватного акціонерного товариства

«Дніпровський металургійний завод»

_____ **Олександр РИБАЛКО**

_____ (дата)

**Програма проведення внутрішнього аудиту
в структурному підрозділі Приватного акціонерного товариства «Дніпровський
металургійний завод» на тему: “ Оцінка ефективності та результативності
використання матеріальних цінностей та ведення бухгалтерського обліку”.**

Об’єкт внутрішнього аудиту стан використання, збереження матеріальних цінностей та ведення їх обліку.

Підстава для здійснення внутрішнього аудиту: Зведений операційний план діяльності з внутрішнього аудиту на 2023 рік ПрАТ «ДМЗ», затверджений 29.12.2022 Головою наглядової ради О.Рибалко. Наказ про проведення внутрішнього аудиту в Приватному акціонерному товаристві «Дніпровський Металургійний завод» від 19.10.2023 № 531 «Про проведення внутрішнього аудиту».

Структурний підрозділ Приватного акціонерного товариства «Дніпровський металургійний завод», в якому здійснюється аудиторське дослідження: бухгалтерська служба металургійного підприємства

У період з 24 жовтня по 04 листопада 2023 року проведено попереднє вивчення об’єктів внутрішнього аудиту, шляхом аналізу основних процесів об’єктів аудиту, виходячи з їх впливу та ймовірності. Визначено пріоритетність ризиків, актуальних для виконання аудиторського завдання. Сформульовано цілі та обсяг аудиторського дослідження, визначено питання внутрішнього аудиту, методи дослідження та критерії оцінки. За результатами попереднього вивчення об’єктів внутрішнього аудиту складено довідки. Планові витрати робочого часу на складання програми проведення внутрішнього аудиту становлять 15 людино/днів (10 робочих днів).

Цілі внутрішнього аудиту:

- надати оцінку ефективності та результативності використання матеріальних цінностей, ведення бухгалтерського обліку;
- надати висновки про дієвість системи управління та внутрішнього контролю за використанням матеріальних цінностей.

В ході попереднього вивчення об’єктів внутрішнього аудиту з урахуванням попередньої оцінки ризиків аудиторською групою визначено питання, які підлягають дослідженню, основні ризики та критерії оцінки, пов’язані з об’єктами аудиту:

1. Оцінка стану організації роботи та внутрішнього контролю щодо використання матеріальних цінностей та ведення бухгалтерського обліку.

В ході дослідження питання ідентифіковано наступні ризики:

1. Не охоплення внутрішніми документами всіх напрямів діяльності може призвести до їх не виконання.
2. Не виконання завдань визначених внутрішніми документами може призвести

Продовження додатку Л

до порушень обліку та використання матеріальних цінностей.

3. Недотримання вимог нормативно-правових актів та власних розпорядчих документів щодо ведення бухгалтерського обліку активів та запасів, призведе до порушень бухгалтерського обліку.

4. Наказом про бухгалтерський облік визначено неактуальну інформацію що може призвести до недостовірних даних.

5. Використання форм документів не передбачених наказом про бухгалтерський облік призводить до порушень в бухгалтерському обліку.

6. Не здійснення заходів з навчання та підвищення кваліфікації працівників призводить до порушення нормативно-правових актів в ході обліку матеріальних цінностей.

Для оцінки стану організації роботи та внутрішнього контролю щодо використання матеріальних цінностей та ведення бухгалтерського обліку визначено наступні критерії:

1. Внутрішніми документами визначено перелік всіх завдань та функцій, як передбачених нормативно-правовими та розпорядчими документами так і фактично виконуваних.

2. Виконання завдань, передбачених внутрішніми документами, забезпечує охоплення заходами контролю ведення бухгалтерського обліку та збереження матеріальних цінностей, їх раціональне використання.

3. Забезпечено організацію бухгалтерського матеріальних цінностей.

4. Забезпечено актуальність наказу про бухгалтерський облік.

5. Наказом про бухгалтерський облік затверджено форми первинних документів, порядок їх застосування та терміни звітування.

6. Заходами з навчання та підвищення кваліфікації охоплені питання ведення бухгалтерського обліку та обліку матеріальних цінностей.

2. Дотримання порядку проведення інвентаризації активів

В ході дослідження питання ідентифіковано наступні ризики:

1. Формальне проведення інвентаризації, відсутність контролю за станом необоротних активів призведе до залишку матеріальних цінностей які не використовуються або втратили свою споживчу цінність.

2. Призначення головою робочої інвентаризаційної комісії для перевірки активів, що знаходяться на відповідальному зберіганні у тих самих матеріально відповідальних осіб, одного й того самого працівника два роки підряд призводить до порушення основних правил проведення інвентаризації.

3. Включення до складу робочої інвентаризаційної комісії для перевірки активів матеріально відповідальних осіб призводить до порушення основних правил проведення інвентаризації.

4. Наявність незаповнених (не прокреслених) рядків в інвентаризаційних описах, помарок і підчисток, відсутність на кожній старинці інвентаризаційного опису вказання словами числа порядкових номерів активів та загальної кількості у натуральних вимірах усіх активів призводить до порушення основних правил проведення інвентаризації.

Для оцінки ефективності та результативності використання матеріальних цінностей визначено наступні критерії:

1. Забезпечено проведення інвентаризації та виявлення активів, які не використовуються.

Продовження додатку Л

2. Головою робочої інвентаризаційної комісії для перевірки активів, що знаходяться на відповідальному зберіганні у тих самих матеріально відповідальних осіб, не призначено одного й того самого працівника два роки підряд.

3. Матеріально відповідальні особи не включені до складу робочої інвентаризаційної комісії для перевірки активів, що знаходяться у них на відповідальному зберіганні.

4. На кожній старинці інвентаризаційного опису вказано словами числа порядкових номерів активів та загальної кількості у натуральних вимірах усіх активів, помарки і підчистки відсутні, в інвентаризаційних описах записи зроблені послідовно у кожному рядку, незаповнені рядки прокреслені

Обсяг аудиторського завдання:

Під час здійснення внутрішнього аудиту аудиторська група оцінить стан організації роботи та внутрішнього контролю щодо використання, збереження матеріальних цінностей та ведення бухгалтерського обліку, ефективність та результативність використання матеріальних цінностей.

У ході аудиту будуть проаналізовані документи, що стосуються питань дослідження, а саме: розпорядчі документи (накази щодо облікової політики, ведення бухгалтерського обліку, проведення інвентаризації матеріальних цінностей, відповідальних осіб за збереженням та використанням матеріальних цінностей тощо), посадові інструкції, акти введення в експлуатацію та списання матеріальних цінностей, матеріали інвентаризації.

Дослідження процесу буде здійснюватися вибіркоким методом.

Аудиторські прийоми та процедури збору й аналізу інформації: підтвердження, аналітичний огляд, вивчення, опитування, підрахунок.

Тривалість виконання аудиторського завдання з 07 листопада по 23 грудня 2023 року, планові витрати робочого часу 185 людино/днів (45) робочих днів).

Склад аудиторської групи: начальник відділу внутрішнього аудиту - Чернюк І.В., спеціалісти відділу внутрішнього аудиту – Ковальова О.Є., Синицька Т.П., Петрушенко Ю.С., Стесенко Т.І., Кучерява С.М.

Планові трудові витрати: 185 людино/днів.

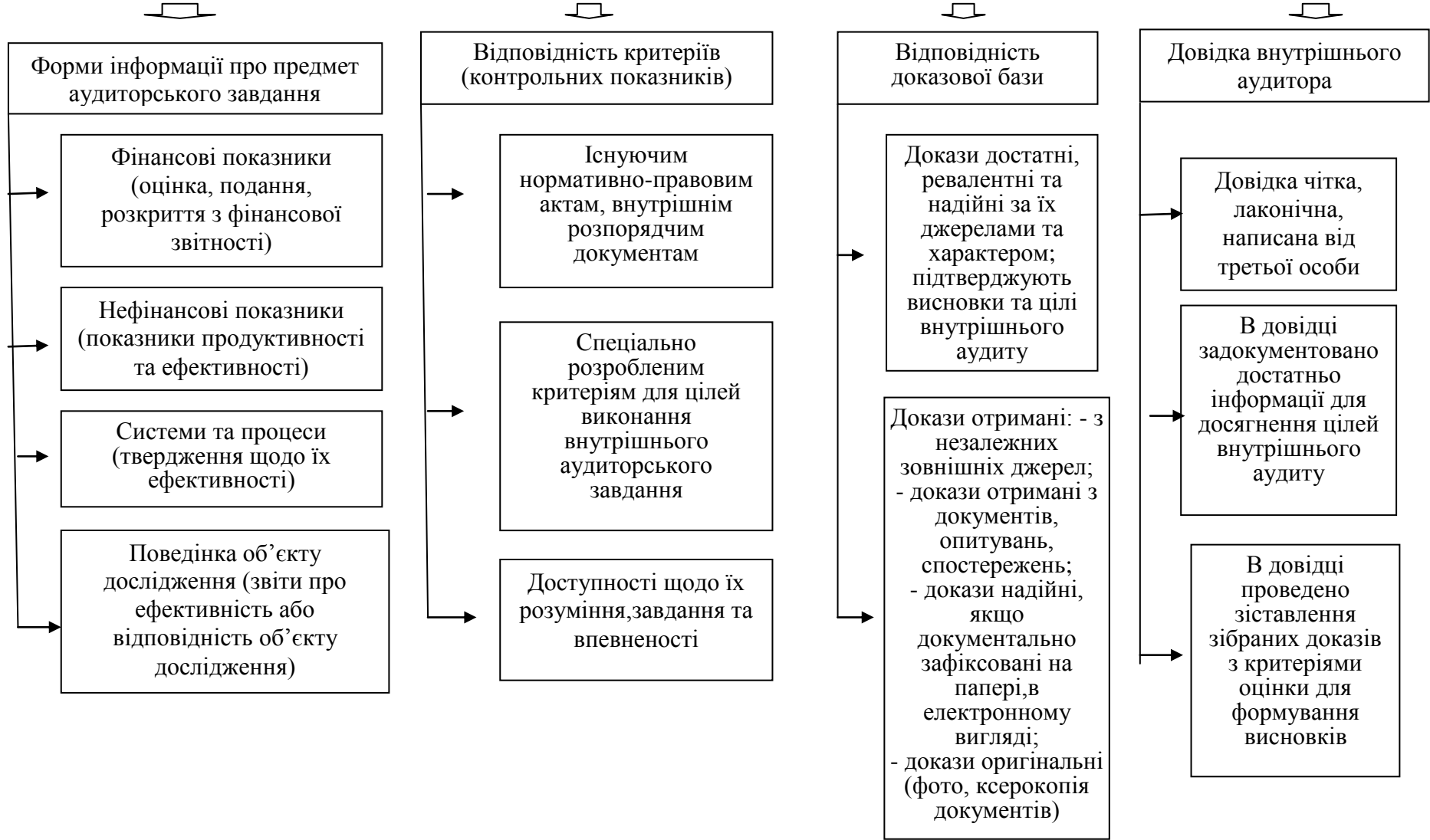
№ з/п	Питання, які підлягають розгляду в процесі збору аудиторських доказів	Терміни виконання	Виконавці	Підпис
1	Збір аудиторських доказів в структурному підрозділі. Аналіз і оцінка отриманої інформації під час збору аудиторських доказів. Складання робочої документації за результатами аудиту.	07.11.2023- 12.12.2023	Ковальова О.Є. Синицька Т.П. Петрушенко Ю.С. Стесенко Т.І., Кучерява С.М.	
2	Координація проведення аудиту, аналіз зібраних аудиторських доказів та їх оцінка, поглиблене вивчення проблем встановлених в ході внутрішнього аудиту, рекомендації по оформленню робочих документів	07.11.2023- 12.12.2023	Чернюк І.В.	

Продовження додатку Л

3	Обговорення проблемних питань, слухання внутрішніх аудиторів про стан виконання завдань. Підготовка аудиторських висновків та рекомендацій.	13.12.2023-14.12.2023	Ковальова О.Є. Синицька Т.П. Петрушенко Ю.С. Стесенко Т.І. Кучерява С.М. Чернюк І.В.	
4	Узагальнення матеріалів аудиту, підготовка проекту аудиторського звіту	15.12.2023-21.12.2023	Чернюк І.В.	
5	Обговорення проекту аудиторського звіту з відповідальними за діяльність особами, оформлення результатів обговорення. Внесення коректив до аудиторського звіту, за результатами обговорення та передача його для ознайомлення з відповідальними за діяльність особами.	22.12.2023-23.12.2023	Чернюк І.В.	

**Начальник відділу внутрішнього аудиту
Приватного акціонерного товариства
«Дніпровський металургійний завод» _____**

Пам'ятка щодо виконання внутрішнього аудиторського завдання

ДОДАТОК М

Методологічні прийоми ведення аудиторських перевірок

Загальнонаукові методи

аналіз об'єкт вивчається за допомогою ділення його на складові й дослідження кожної складової окремо)

синтез (цілісність, єдність та взаємозв'язок всіх складових елементів об'єкту)

контрольні заміри (досліджується якість та кількість згідно з технологічним процесом)

індукція (для виявлення незаконних видів діяльності, що не відповідають видам або сегментам статутної діяльності)

інвентаризація (проводиться вимірювання, зважування, штучний перелік основних засобів нематеріальних активів, бланків суворої звітності)

абстрагування (вибіркова перевірка товару поширюється на весь товар зазначеної партії)

документальний аналіз (досліджується якість складання документів, наявність документів, юридична сила та арифметична перевірка)

дедукція (висновки підтверджуються відповідними розрахунками або вибірковими перевірками)

експертна оцінка (проводиться фактичний огляд об'єкта контролю)

моделювання (відповідність досліджуємого об'єкту аналогу (стандарту))

Специфічні методи

опитування (використовується інтерв'ю та анкетування в усній та письмовій формі)

підтвердження (надання у письмовій формі доказів для підтвердження вже наявної інформації)

лабораторний аналіз (досліджується склад сировини або готової продукції відповідним нормам та хімічному складу)

аналітичний огляд (вивчаються важливі коефіцієнти, тенденції та дані, що характеризують стан об'єкта)

вивчення (дослідження записів документів матеріальних активів, надає докази різної достовірності, в залежності від джерела)

спостереження (візуальний нагляд за процесом виконання операцій з метою визначення їх фактичного способу виконання)